

vergadering **C196**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 30 maart 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de aanwezigheid van de VRT op sociale media en haar omgang ermee na het verbod op het gebruik van TikTok door de Vlaamse overheid – 1970 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de digitale stress bij jongeren – 1934 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over het VRT-beleid met betrekking tot het verhogen van de schermaanwezigheid van mensen met een handicap – 1977 (2022-2023)	12
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de update van de stimuleringsregeling voor productie van audiovisuele werken – 1986 (2022-2023)	14
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneckhout aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over het mentale welzijn van jongeren – 2052 (2022-2023)	27

VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de aanwezigheid van de VRT op sociale media en haar omgang ermee na het verbod op het gebruik van TikTok door de Vlaamse overheid – 1970 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Minister, het recente verbod op het gebruik van TikTok door ambtenaren is meermaals in het nieuws geweest. Onze inlichtingendiensten herhaalden het advies dat ze eigenlijk voordien al hadden gegeven, namelijk dat TikTok, dat eigendom is van een Chinees bedrijf, via de privacyinstellingen toegang zou kunnen krijgen tot andere gegevens die zich op het apparaat bevinden waar de app op is geïnstalleerd. Chinese bedrijven moeten hun gegevens overmaken aan hun overheid, in dit geval zijnde de Chinese inlichtingendienst. De wetenschap dat China nu niet bepaald kan worden bestempeld als een zeer democratische staat en dat bepaalde principes er niet zo nauw worden genomen, doet vermoeden dat TikTok weleens gebruikt zou kunnen worden voor spionage. Reden genoeg dus voor de federale en gewestelijke overheden – dus ook voor onze overheid – om de toegang tot TikTok voor overheidsaccounts te verbieden.

Onze openbare omroep, onze eigen VRT, is actief op TikTok met de accounts @VRTMAX, @VRT.be, @ketnet, @karrewiet enzovoort. We weten dat de VRT vanuit de beheersovereenkomst belang hecht aan digitalisering en verjonging. TikTok lijkt daar nu een zeer goed instrument toe, omdat heel wat jongeren die app gebruiken. Karrewiet heeft bovendien als extra argument dat ze door hun aanwezigheid op de app eigenlijk een tegengif hebben voor heel wat desinformatie die op TikTok en het internet circuleert. U hebt dat argument in uw antwoord op een vorige vraag ook bevestigd.

Niettemin blijft het toch wel vreemd dat Karrewiet, dat zich richt tot 9- tot 12-jarigen, in functie van zijn doelpubliek aanwezig is op een app die eigenlijk maar kan worden gebruikt vanaf 13 jaar. Er is dus een spanning tussen de zin voor realiteit – dat moet op elke redactie – en de voorbeeldrol die een openbare omroep moet spelen. We zitten eigenlijk op een medium waar we boodschappen verspreiden voor kinderen jonger dan 13 jaar, terwijl je er eigenlijk maar vanaf 13 jaar op mag. Daarbovenop komt dat advies van onze inlichtingendiensten. Daarom heb ik enkele vragen.

Geldt het TikTokverbod voor de Vlaamse overheid ook voor onze openbare omroep? Zo ja, voor welke VRT-diensten en -merken geldt dat? Wordt daarbij ook een onderscheid gemaakt tussen redactiepersoneel en ander VRT-personeel?

De VRT bepaalt haar aanwezigheid op en omgang met sociale media en videoplatformdiensten via de tien geboden voor de sociale media, een gedragscode voor online aanwezigheid. In hoeverre speelt cyberveiligheid een rol in die bestaande richtlijnen?

Welke invloed hebben de adviezen van onze inlichtingendiensten en de beslissingen van diverse ministers op de aanwezigheid van de VRT op sociale media en videoplatformdiensten? Welke financiële impact heeft een gewijzigde aanwezigheid op sociale media en videoplatformdiensten? Wanneer verwacht u, minister, daar meer duidelijkheid over van de VRT?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega Meremans, dank u voor de vragen over het TikTokverbod ten aanzien van de VRT.

Om heel duidelijk op uw eerste vraag te antwoorden: het TikTokverbod geldt niet voor de VRT omdat het verbod enkel van toepassing is op systemen en toestellen die door de Vlaamse overheid zelf beheerd worden. De VRT beheert haar eigen IT-systemen.

De tien geboden voor sociale media en de gedragscode voor het online informatie- en duidingsaanbod van de publieke omroep zijn deontologische richtlijnen. Ze gaan over het gebruik van sociale media en andere online kanalen. Als dusdanig handelen ze niet over cyberveiligheid.

De VRT werkt wel continu aan cyberveiligheid. De aanpak wordt gecoördineerd door de zogenaamde CISO, dat is de 'chief information security officer' vanuit de afdeling technologie en infrastructuur. Om de veiligheid en bedrijfszekerheid van de IT- en uitzendsystemen maximaal te verzekeren, worden binnen de VRT tal van technologische maatregelen genomen, aangevuld met regels en richtlijnen voor een veilig IT-gebruik en noodprocedures.

Specifiek dan voor het gebruik van TikTok worden VRT-medewerkers regelmatig herinnerd aan de risico's die verbonden zijn aan het gebruik van sociale media en andere IT-toepassingen. De VRT sensibiliseert ook haar medewerkers voor het bewust omgaan met apps en gegevens.

Dit kadert ook in het debat rond onze beheersovereenkomst en de centrale doelstelling van de digitale omslag van de publieke omroep. 'Key performance indicator' (KPI) 14, doelstelling 14 van de beheersovereenkomst bepaalt dat de VRT haar publieke opdracht waarmaakt op nieuwe relevante platformen, zoals Instagram en TikTok. Ze zette daarvoor in op een weloverwogen keuze aan platformen waar minstens 10 procent van de kinderen of jongeren op weekbasis gebruik van maakt. Jullie weten dat TikTok op die manier wordt gebruikt, door Karrewiet bijvoorbeeld, met een informatieaanbod dat ze ook op TikTok uitrollen. TikTok is voor kinderen momenteel de plaats bij uitstek waar velen onder hen het nieuws zien voorbijkomen. Maar naast informatie is daar natuurlijk veel desinformatie. Door met Karrewiet op TikTok aanwezig te zijn, biedt de VRT-nieuwsdienst kinderen betrouwbaar nieuws en een plaats op sociale media waar ze met hun vragen terecht kunnen. Ik ga er ook van uit dat de VRT verder bekijkt of ook andere merken en kanalen via TikTok kunnen worden verspreid en of dat zinvol is.

De doelstelling van aanwezigheid en een aanbod op de sociale media, en ook op TikTok, weegt naar het oordeel van de VRT op dit moment zwaarder door dan de elementen in het rapport van het Centrum voor Cybersecurity België en ook de eigen analyse van de publiek beschikbare informatie. Uit overleg van de VRT met andere Europese publieke omroepen blijkt dat ook de meeste andere Europese omroepen momenteel tot die conclusie komen.

Natuurlijk volgt men de ontwikkelingen rond TikTok op de voet. De VRT stelt dat haar huidige inschatting kan worden bijgesteld als uit nieuwe elementen zou blijken dat dat nodig of opportuun zou zijn.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoord. In feite zegt men dat er op dit ogenblik geen verbod is voor de VRT om een plaats te hebben op TikTok, bijvoorbeeld voor Karrewiet. Langs de andere kant wijst men wel op de cyberveiligheid van de medewerkers. Maar er is natuurlijk ook de cyberveiligheid van het publiek. Dat is wat mij betreft een tweesnijdend zwaard. Langs de ene kant zegt men dat men filmpjes verspreidt op TikTok die betrouwbaar zijn, met juiste info. Daardoor geeft men wel de juiste info. Maar tegelijk gaat men TikTok bij kinderen meer promoten, want zij gaan dan ook op zoek naar andere zaken, waar dan bijvoorbeeld geen tegengif voor bestaat.

Als ik het goed voor heb, wordt nu ook gezegd dat men een beetje gaat afwachten. Maar het lijkt mij toch zinvol om zeer streng de vinger aan de pols te houden en daarin niet te naïef te zijn als het gaat over TikTok. Met andere woorden: het is een beetje afwachten. Het is behoedzaam wandelen in een mijnenveld. Er moet wel een beleid komen over op welke platforms de VRT aanwezig is. Dat moet dan ook gemotiveerd worden volgens mij. We weten wel hoe de VRT zich manifesteert, maar we weten niet waarom ze ergens is. Als je ergens op een platform bent, hetzij TikTok, hetzij een ander platform, moet volgens mij meer worden gemotiveerd waarom je daar bent, en als het te onveilig wordt of als men jonge gebruikers brengt naar een aantal kanalen waar we hen niet willen, moet men daar ook de consequenties van nemen.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Ik heb veel begrip voor de opmerkingen van collega Meremans. Ik sta achter de keuze van de VRT om aanwezig te zijn daar waar kinderen en jongeren aanwezig zijn, omdat ik ook geloof dat de beslissing van de VRT geen, of een zeer beperkte, impact zal hebben op het feit of de jongeren al dan niet aanwezig zullen zijn op die fora. De keuze van de VRT om met Karrewiet aanwezig te zijn op TikTok, zal, denk ik, geen grote impact hebben op het aantal kinderen en jongeren die dat effectief doen. Diegenen die daar zijn, worden toegeleid naar de filmpjes van Karrewiet, en dat is een goede zaak, maar omgekeerd gaan kinderen en jongeren daardoor niet actief worden op TikTok.

Als overheid en publieke omroep moeten we de burgers, en zeker de kinderen en jongeren, wijzen op de gevaren en risico's verbonden aan de socialemediaplatformen zoals TikTok. We hebben geen indicaties om te denken dat TikTok zoveel erger is voor burgers dan Instagram, Facebook en andere. Ze zijn allemaal een risico voor onze privacy, alleen komt de ene uit Silicon Valley en de andere uit China. Dat zorgt er misschien wel voor dat het ene zorgwekkender is dan het andere. Het wijzen op de risico's van alle sociale media en TikTok in het bijzonder, is zeker een opdracht van de overheid, van ons kenniscentrum Mediawijs en van de publieke omroep. Ik denk dat het zinvol is dat Karrewiet bijvoorbeeld blijft wijzen op de gevaren daarvan en zijn volgers kan informeren dat Karrewiet een interessant kanaal kan zijn om daarop te wijzen.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Het is heel moeilijk om het hier zwart-wit te brengen, uiteraard, maar er is wel een verschil tussen bedrijven die data genereren vanwege commerciële doeleinden – dat kan gevaarlijk zijn, dat geef ik toe – en bedrijven die data genereren uit andere overwegingen. Stel u voor – ik hoop dat het nooit gebeurt – dat een bepaalde mogendheid uit Azië iets doet waardoor we vanuit de Europese gemeenschap of de Westerse wereld in een ernstig conflict komen. Dan zit je daar wel mee. Ik pleit er nogmaals voor om de boodschap aan de openbare omroep mee te geven om, in dit geval, zeer behoedzaam om te springen gaan met TikTok.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de digitale stress bij jongeren
– 1934 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dank u wel, voorzitter.

Zijdelings sluit mijn vraag misschien een klein beetje aan bij de vorige vraag om uitleg, maar het gaat natuurlijk over een ander aspect. Ik heb daarnet niet willen reageren, maar dat doe ik nu toch nog heel snel.

Mijnheer Meremans, wij genereren data. De bedrijven genereren geen data, wij genereren data. Het gaat over wat er met onze data gebeurt, en hoe hard we die kunnen beschermen. Inderdaad, ik volg de minister als hij zegt dat het ene bedrijf uit Silicon Valley komt en het ander uit China komt, en misschien vertekent dat wel een beetje onze bezorgdheid.

Maar inderdaad, uit het laatste jaarlijkse onderzoek naar het mediagebruik van Vlamingen, de Digimeter – waar we altijd naar uitkijken – blijkt dat de Vlaming dagelijks 1 uur en 12 minuten op sociale media apps spendeert. Het grootste deel van die tijd – 50 minuten – gaat nog steeds naar de apps van Meta: Facebook, Messenger, Whatsapp en Instagram. Aan de andere kant zijn het vooral jongeren-apps als TikTok en BeReal, die allebei enorm in opmars zijn.

Het bereik van TikTok als je naar de cijfers van imec kijkt, collega Meremans, blijft nog relatief laag, 16 procent. Maar de Digimeter toont wel dat het engagement van wie de app gebruikt, zeer intensief is, wat ook betekent dat die app in staat is om meer en meer en meer en meer van onze data te collecteren. Alles wat wij vrijgeven – kijk maar naar het hoogtepunt vandaag in De Standaard –, dat moet ons toch zeker aanmanen.

Gemiddeld spendeert een TikTokgebruiker 82 minuten per dag op de app. Dat is meer dan een gemiddelde Vlaming per dag op al zijn sociale media doorbrengt. Dat is omdat die feed maar blijft gaan op TikTok. Op het moment dat het onderzoek werd gevoerd, gaf 20 procent van de jongeren aan dat ze ook dagelijks BeReal gebruikten. Op enkele maanden tijd heeft die app, die denk ik bij veel volwassenen nog onbekend is, een sterke stijging doorgemaakt. Maar de gebruikers spenderen ongeveer 4,4 minuten tijd op de app. Dat is een ander patroon dan bij TikTok.

Uit het onderzoek blijkt dat gebruikers van TikTok een haat-liefdeverhouding hebben met die app. Hoe meer tijd ze erop spenderen, hoe meer ze ook het gevoel hebben dat ze afhankelijk worden van die app, want bij die app moet je geen mensen volgen om die feed voorbij te zien scrollen, het is eindeloos. Het is ook niet zoals bijvoorbeeld bij Instagram, waar je op een gegeven moment op het einde bent van de nieuwe berichten. Neen, bij TikTok gaat dat gewoon eindeloos door. Dat zet een enorme druk op het welzijn van jongeren, een druk die niet te onderschatten is.

Maar ook BeReal kan die druk leggen door het tijdsframe waarin ze hun foto kunnen nemen. De bedoeling bij BeReal is om op een bepaald moment een foto te nemen van waar je je echt bevindt. Maar je ziet dat jongeren meer en meer hun dag beginnen te organiseren rond het gebruik van BeReal, van die app, waarbij ze zeggen dat ze moeten ensceneren, dus dat jongeren echt hun dag beginnen te ensceneren naar BeReal toe.

Welke conclusies trekt u uit de laatste Digimeter? Er zijn denk ik toch wel een aantal belangrijke conclusies, breder dan waar mijn vraag naar peilt.

Hoe evalueert u de digitale stress bij jongeren vanwege bepaalde socialemedia-apps en welke mogelijke risico's daar zijn?

Hebt u er al over nagedacht, minister, op welke manier u gaat omgaan, of hoe wij vanuit het beleid kunnen omgaan met die digitale stress bij jongeren, die ons moet bezig houden?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: De laatste Digimeter toont inderdaad een verdere verschuiving van het schermgebruik richting smartphone. Verder zijn er heel wat trends van de laatste vijf jaar die zich verderzetten. De Digimeter monitort naast het bezit en gebruik van digitale media, ook de attitudes van Vlamingen ten opzichte van technologie rond drie thema's die de onderzoekers technologieparadoxen noemen. Het gaat over de afhankelijkheidsparadox, de waarheidsparadox en de privacyparadox.

Vooral de waarheidsparadox is in dezen erg interessant. De waarheidsparadox is het alsmaar meer vertrouwen op de onuitputtelijke en makkelijk te bereiken online informatiebronnen, tegenover de toenemende bezorgdheid omtrent de waarheid van die digitale informatie. Denk hierbij aan fenomenen zoals desinformatie, fake news, phishing en dergelijk meer.

Het merendeel van de Vlamingen, namelijk 65 procent, is er nog steeds van overtuigd dat we beter geïnformeerd zijn dankzij het internet, maar een nog groter aandeel van diezelfde Vlamingen, namelijk 75 procent, maakt zich zorgen om de invloed van valse nieuwsberichten op de maatschappij. Goed nieuws hierbij is dat de Vlaming mediawijzer lijkt te worden. Ik geef daar enkele voorbeelden van. In een poging om met hun afhankelijkheidsgevoel van smartphones om te gaan, legt 88 procent van de Vlamingen zichzelf en zijn directe omgeving regeltjes op. 49 procent probeert de betrouwbaarheid van nieuws en de bronnen daarvan te controleren. Een meerderheid van de Vlamingen onderneemt actie om hun privacy te beschermen. 93 procent past minstens één regeltje toe in een poging zich ook hier te ontzorgen. De vijf meest populaire zijn: geen toegang tot bepaalde gegevens verstrekken – 48 procent –, bewust bepaalde apps niet downloaden – 43 procent –, zo weinig mogelijk cookies accepteren – 36 procent –, cookies regelmatig verwijderen – 35 procent – en tot slot beveiligingssoftware gebruiken – 35 procent.

Wat betreft de digitale stress bij jongeren vanwege het gebruik van bepaalde sociale media-apps en de bijhorende risico's: uit het Digimeteronderzoek komt een duidelijke afhankelijkheidsparadox naar voren, te weten de toename in het belang en gebruik van de smartphone en sociale media, tegenover het toenemende gevoel van afhankelijkheid van diezelfde sociale media en smartphone. Ik denk dat iedereen hier in de zaal dat soms wel aanvoelt. Wat vooral opvalt, is dat de 16- tot 24-jarigen nu ook dezelfde mate van afhankelijkheid van hun smartphone lijken aan te geven als de 25- tot 34-jarigen al een drietal jaar aangeven. Mogelijk is hun verschuivend kijkgedrag van televisie, tablets, YouTube naar TikTok op de smartphone daar mee de oorzaak van.

De studie geeft ook aan dat de mythe van de 'digital natives' steeds meer deuken krijgt. 18- tot 24-jarigen en 25- tot 34-jarigen blijken per definitie steeds minder digitaal vaardig te zijn en eenzijdig positief te staan tegenover technologie. Dat bij de 25- tot 34-jarigen 85 procent aangeeft dat hun omgeving verwacht dat ze probleemloos met technologie om kunnen, terwijl ze daar zelf niet op durven te vertrouwen, is dan weer een extra factor.

Goed nieuws is misschien wel dat het aantal mensen dat het gevoel heeft dat men veel dreigt te missen zonder sociale media, daalt, namelijk 35 procent, wat een daling is van 7 procent. Op die manier speelt 'the fear of missing out' (FOMO) wat minder mee. Het is soms toch herkenbaar.

Hoe gaan we daar een antwoord op bieden? Er zijn natuurlijk heel veel zaken die bezig zijn of versterkt of gestart worden de komende periode. Wat jongeren betreft, zet ons Vlaams Kenniscentrum Digitale en Mediawijsheid al jaren in op digitaal welzijn, bijvoorbeeld met het dossier 'Digitale balans', de EDUbox Sociale media over de achterliggende mechanismen van sociale media en hoe ze je

aandacht houden en je welbevinden beïnvloeden, de lessen van De Schaal van M en nog andere initiatieven.

Op dit eigenste moment loopt de campagne 'Vibe-check' van WAT WAT en Media-wijs, waarbij via sociale media en influencers, een Vibe-checkfilter en een kaartspel voor groepen, het thema mentaal welzijn en sociale media aangekaart wordt. Dit jaar wordt ook de beleidstool 'Mediawijsheid voor onderwijs' uitgebreid met vier thema's, waaronder digitale balans. Verder volgen we op wat de in de BIK+-strategie (better internet for kids) aangekondigde 'code of conduct' onder de Digital Services Act (DSA) wat betreft 'child-appropriate design' hiervoor kan betekenen.

U hebt misschien gezien dat we eerder deze week de lang aangekondigde influencerFAQ lanceerden, een online handleiding die influencers helpt om online zowel voor zichzelf te zorgen als om hun volgers te ondersteunen, als dat nodig is. De invloed van online stress is een van de thema's die worden uitgelicht. Influencers worden aangemoedigd om af en toe een digital detox in te lassen. Dat is relevant voor hun volgers, maar ook voor henzelf.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Minister, dank u wel voor uw uitgebreid antwoord. Er is veel gezegd, maar er is nog veel meer te zeggen, denk ik. Er is nog veel meer dat we kunnen leren uit de laatste Digimeter, zoals trouwens elk jaar. Ik hoop dat we nog vele jaren die Digimeter kunnen volhouden, omdat die de vinger aan de pols houdt voor ons als beleidsmaker.

Ik had ook gelezen dat we mediawijzer lijken te worden. Ik denk dat het vooral is dat we het lijken te worden, omdat we natuurlijk weten dat mediawijsheid een job is die nooit af is, niet voor jongeren, niet voor ouderen, want er zijn altijd nieuwe technologieën, er zijn altijd nieuwe uitdagingen. Wij gaan daar altijd op moeten blijven inzetten en misschien zelfs steeds meer.

Bij die digitale stress, die afhankelijkheidsparadox die u daar goed uiteenzet – namelijk het toenemend gebruik, maar ook het toenemend gevoel van afhankelijkheid – zien we inderdaad dat er een verjonging is. Wat is de oorzaak daarvan? Ik denk dat die verder onderzoek behoeft, minister. Hoe komt het dat dat gevoel van afhankelijkheid bij steeds meer jongeren vergroot? Tegelijkertijd is er de vaststelling dat het concept van de digital natives een mythe was, iets wat we trouwens tien jaar geleden al gezegd hebben. Dat wordt verder bevestigd. Een derde zaak die volgens mij ook verder onderzoek vergt, is dat meer mensen de FOMO afwijzen, maar dat we nog niet goed weten waarom. Er zijn dus drie zaken: de oorzaak van de verjonging van die digitale stress en de paradox, de mythe van digital natives – wat zijn daar nog de uitdagingen? – en het afwijzen van de FOMO. Ik denk dat die zaken verder onderzoek verdienen. Ik denk dat we Mediawijs daarin ook verder gaan moeten ondersteunen, misschien samen met het nieuw opgerichte en uit de startblokken schietende Steunpunt Media.

Ten slotte is er die campagne waarnaar u verwijst, 'Vibe Check' van Mediawijs en WAT WAT. Ik heb gezien dat daar één artikeltje over is gepubliceerd op VRT NWS. Ik denk dat het goed zou zijn dat ook de VRT op haar eigen digitale mediakanalen, zoals nws.nws.nws, het kanaal waarmee de VRT momenteel de jongeren probeert te bereiken, nog veel meer promotie maakt. Mijn vraag zou zijn: kunt u bij de VRT kijken wat zij kunnen doen? En twee: wat kunnen we nog doorgeven specifiek naar het onderwijs toe? Daar blijft toch ook een belangrijke rol liggen.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): De druk van die apps is er natuurlijk, niet alleen bij jongeren maar ook bij volwassenen. Niemand wordt er beter van, zeker geen

jongere; die wordt daar mentaal niet beter van of wordt niet weerbaarder. Maar je kunt dat als overheid toch niet allemaal aan banden gaan leggen? Wat je wel kunt doen, is blijven sensibiliseren, blijven duidelijk maken dat je leven niet minder interessant wordt of minder waard is als je minder op die apps zit. Integendeel zelfs, zou ik durven zeggen. U hebt een heel aantal initiatieven opgesomd die er al zijn en er nog aankomen. Vooral het Kenniscentrum Mediawijsheid kan daarin inderdaad een heel grote rol spelen.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Ik deel de bezorgdheid van de vraagsteller in het kader van de stress die jongeren ervaren en de afhankelijkheid die altijd maar groeit. Een element dat niet is aangeraakt, maar wel een belangrijke conclusie was in het imeconderzoek, is inderdaad dat van die digitale kloof. Daarbij zien we dat bijna de helft – meer dan 40 procent, een zeer aanzienlijk aantal – aangeeft eigenlijk niet vertrouwd te zijn met digitale toepassingen. We hebben inderdaad kunnen vaststellen dat het een mythe is om te stellen dat er zoiets bestaat als digital natives.

Opvallend is dat het vertrouwen om met die digitale toepassingen om te gaan achteruitgaat, zowel bij ouderen als bij jongeren. Ten opzichte van vorig jaar zien we opnieuw een daling van 7 procent. Ik zou vooral de focus willen leggen op die andere bevolkingsgroep, die onder andere door uw partijvoorzitter is aangehaald tijdens een congres, en dat zijn inderdaad onze ouderen; 59 procent van de 75-plussers geeft vandaag aan stress te ervaren bij digitale toepassingen en voelt zich onvoldoende vertrouwd om gewoon een online overschrijving te doen of een tweestapsverificatie. Onlangs wou ik voor mijn grootvader, die 90 jaar is, een ticket bestellen bij RSC Anderlecht. Dat is een van zijn negatieve kanten: hij is fan van RSC Anderlecht. Wij moesten dat ticket bevestigen via itsme. Die man is 90 jaar, die heeft nog nooit een computer van dichtbij gezien en die moest zijn ticket via itsme bevestigen. Conclusie: na veel telefoontjes bij Anderlecht is het niet gelukt om voor mijn grootvader een ticket bij Anderlecht te kopen, omdat hij geen itsme heeft. Dat is eigenlijk een heel verregaande vorm van stress die dat teweegbrengt bij ouderen.

Vorig jaar hebt u in het kader van digitale inclusie een nieuwe overeenkomst afgesloten met het Vlaams Kenniscentrum Digitale en Mediawijsheid – mevrouw Van Werde verwees ernaar. Mijn vraag is heel concreet: in welke mate richt het kenniscentrum zich ook op ouderen, op die 70- en 75-plussers die vaak over het hoofd worden gezien in deze tijden van digitale revolutie? Hoe veruitwendigt dat zich heel concreet op het terrein?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, Dit is inderdaad een zeer belangrijke vraag, die ons allemaal af en toe bezig houdt. Ik denk dat we eerst en vooral moeten opletten om sociale media niet alleen – en dat hoor ik hier ook niet – als iets negatiefs voor te stellen. Het kan ook een zeer creatieve omgeving zijn. Het kan ook echt wel bij jongeren helpen voor sociale contacten, zoals ook blijkt uit het onderzoek. Maar er is ook echt een nadeel aan verbonden.

Wat mij het meest triggert – en het sluit al een beetje aan bij de vraag die ik straks zal stellen rond het mentale welzijn van jongeren – is dat zowel uit de nieuwe cijfers, maar ook bijvoorbeeld uit het boek van vorig jaar 't' Is wel geweest', blijkt dat voor een hele groep jongeren, zeker als het gaat over een groep die eerder compulsief en problematisch socialemediagebruik ervaart, echt leidt tot minder welbevinden. Dat moet ons toch wel wat vragen doen stellen.

Het blijkt dat, als die jongeren worden bevraagd over wat er speelt, zij eigenlijk wel inspanningen doen om zichzelf discipline op te leggen om er minder mee bezig

te zijn. Maar de regeltjes die ze zichzelf opleggen, werken niet op lange termijn. Eigenlijk zouden ze het zelf niet zo problematisch vinden als ze in bepaalde contexten geholpen zouden worden over op welke manier ze met sociale media en met smartphones zouden moeten omgaan. We hebben daar vorige week trouwens hoorzittingen over gehouden, en een conceptnota 'Buiten Spelen' voorgelegd, maar daar zat ook een luik in over op welke manier we op sommige momenten de digitale detox kunnen doen, en hoe we collectief als samenleving jongeren kunnen helpen. We doen allerlei zaken zoals 'Dagen Zonder Vlees', en andere bewustmakingscampagnes, maar rond de digitale detox zetten we zeer weinig stappen.

Minister, staat u ervoor open om bijvoorbeeld in overleg te gaan met de VRT en andere actoren om te kijken of we ook collectieve acties kunnen organiseren rond digitale detox en af en toe de schermen opzijleggen? Hetzij voor bepaalde periodes, om nieuwe gewoontes te laten insijpelen, hetzij meer structureel in overleg met minister Weyts binnen een onderwijscontext. Wilt u nog extra inspanningen doen om het idee van deconnectie, digitale detox en 'dagen zonder scherm' meer doorgang te laten vinden?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, collega's, voor de extra vragen.

Ik begin met de drie pertinente punten van collega Segers, hoe het komt dat we steeds jonger digitaal afhankelijk zijn, de mythe van digital natives en het verminderen van de zogenaamde FOMO. Het is inderdaad interessant om dat verder te onderzoeken. We zullen eens bekijken of dat iets is dat met ons kenniscentrum kan worden opgenomen.

Een aantal zaken zijn natuurlijk gekend. Wat de verjonging betreft: doordat jonge mensen op steeds jongere leeftijd actief zijn op socialemediakanalen, in het bijzonder op kanalen zoals Instagram en TikTok, doen de algoritmes daar ook hun werk. Die zijn zeer verslavend. Dat is simpelweg wat die socialemediabedrijven doen, en wat zij ook goed doen. Zij houden je zo lang mogelijk op hun platform, en dat is wat de mensen aanvoelen. Die algoritmes worden met de maand efficiënter. Ik denk dat je het niet zo ver moet zoeken. Dat is voor kinderen nog interessanter of aantrekkelijker dan voor volwassenen, al merk ik bij mezelf en mijn omgeving dat het bij ons ook zijn werk doet. Maar we kunnen dat zeker nog verder onderzoeken.

Is er aandacht bij de VRT voor zaken zoals de 'Vibe Check'? De platformen die u hebt genoemd zijn natuurlijk nieuwsplatformen. VRT NWS, nws.nws.nws op Instagram, de instagramkanalen van VRT NWS, dat zijn platformen van de nieuwsdienst waar men toch wel als eerste reflex de nieuwswaardigheid van initiatieven heeft. Ik kan mij dus inbeelden dat het op zo'n kanaal niet zo evident is om verschillende keren te rapporteren rond zoiets, als er geen nieuws aan gekoppeld is. Het zijn geen promokanalen op zich.

Dat er bij de VRT voldoende aandacht kan zijn om die zaken in de kijker te plaatsen, daar ben ik het mee eens, maar ten aanzien van redacties ga ik niet zeggen hoe ze dat moeten organiseren of dat ze dat meer moeten doen. Ik denk dat dat zeer delicaat is. We zijn het er allemaal over eens dat dat een wenselijke berichtgeving is, maar ik denk dat het niet goed zou zijn om vanuit de politiek altijd aan te geven wat wenselijke berichtgeving is. In dezen is dat onschuldig, maar we gaan dat niet doen ten aanzien van de nieuwsredacties.

Collega Slootmans, u hebt gewezen op het probleem van de ouderen. Ik denk dat dat terecht is. Het kenniscentrum heeft natuurlijk een algemeen aanbod dat ook gericht is op ouderen.

Ik wil er wel op wijzen dat het kenniscentrum focust op mediawijsheid en digitale geletterdheid, in de zin van het op een goede manier omgaan met informatie en zaken die men vindt op het internet en op sociale media. Dat houdt niet de volledige taak in om mensen ook vertrouwd te maken met digitale toepassingen. Het kenniscentrum heeft daar zeker een rol in te spelen, maar dat is ook een bredere verantwoordelijkheid.

Dat gaat over het hebben van de nodige hardware, of het gebruik daarvan. Het gebruiken van iets is bijvoorbeeld een technische toepassing die men moet aanleren, waar ook lokale besturen een rol in te spelen hebben, waar ook vanuit de federale overheid initiatieven rond zijn, waar ook de providers verantwoordelijkheid voor hebben.

Er zijn heel veel opleidingen voor senioren specifiek, niet over digitale geletterdheid als dusdanig, maar eerder om hen vertrouwd te maken met digitale toepassingen. Dus dat is niet de kerntaak van het kenniscentrum, al kunnen ze daar zeker een rol in spelen om ouderen daarin te ondersteunen.

Ik hecht ook wel heel erg veel belang aan het aanbod. Ik vind het prima dat private bedrijven en overheden digitale toepassingen hanteren om hun processen efficiënter en toegankelijker te maken. Misschien is iets nuttig voor RSC Anderlecht, ik kan dat niet inschatten. Ik vind wel dat ze er altijd voor moeten zorgen dat de servicing ook toegankelijk is zonder die digitale toepassing. Eventueel via telefoon, eventueel ter plaatse, eventueel via papier, het kan me niet schelen, maar ze moeten er altijd voor zorgen dat je zelfs zonder een computer toegang kunt hebben. Voor private bedrijven is het vandaag niet in mijn macht om hen dat op te leggen. Ik denk zeker naar overheden toe dat dat het geval moet zijn.

Dat is eigenlijk ook de problematiek van de loketten. De loketten van overheden, maar ook van organisaties, zelfs van vakbonden, zijn drastisch verminderd in covidtijden. Ik heb de indruk dat ze corona ook hebben gebruikt om dat ook structureel te verminderen. Ik betreur dat en ik vind dat geen goede zaak, dus ik denk dat men daar heel veel aandacht voor moet hebben.

Tot slot was er de vraag naar een digitale detox, en de vraag van collega Vaneekhout om dat ook breder te bekijken met collectieve acties. Er is alvast een collectieve actie, namelijk op 19 april: onze Buitenspeeldag. Op die dag is er een symbolisch moment om het buitenspelen in de kijker te zetten en het is inderdaad ook gekoppeld aan de digitale detox. De schermen van onze omroepen gaan namelijk die dag ook uit, en er is ook een oproep om op dat moment ook geen iPads of telefoons aan te zetten voor de kinderen.

Dus dat is het eerstkomend digitale detoxmoment dat er aan komt. Zijn er nog andere momenten denkbaar? Ik wil daar zeker mee over nadenken. Ik denk dat het altijd zinvol is als sensibiliserend shockeffect om eens te zeggen dat de schermen uitgaan. Ik vind dat wel een mooie opdracht. Ik weet ook dat ik werk rond een actieplan buitenspelen en het is zo dat dat vooral positief in de kijker zet wat er buiten allemaal te doen is, maar dat de keerzijde ook is dat je weg moet van dat scherm, dus dat maakt daar zeker onlosmakelijk deel van uit.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dank u wel, beste collega's, voor de fijne gedachtewisseling hierover.

Even terugkomend op die campagne 'Vibe Check': ik denk dat dat wel een mooie, belangrijke campagne kan zijn. U zegt dat het niet aan ons is om aan de nieuwskanalen te zeggen waar ze over moeten berichten. Dat klopt zeker en vast, hoewel ik denk dat ook op nws.nws.nws enzovoort het bericht dat op VRT NWS

staat, zou kunnen worden gedeeld met bijvoorbeeld een link naar de campagne. Maar er kan voor mij vooral ook in de programmatie van Ketnet, op de websites, op de radio – MNM, Stubru – denk ik wel meer bekendheid worden gegeven aan deze campagne.

Ik heb ook in mijn eerdere tussenkomst verwezen naar de mogelijkheden in de scholen. Wat betreft campagnes voorgesteld in Brussel, in het GO! in Brussel: ik denk dat er zeker mogelijkheden zouden zijn om die verder uit te rollen in alle schoolnetten om de jongeren bekend te maken met deze campagne. Anders mist die haar doel, als de jongeren ze niet kennen; ik kende ze eerlijk gezegd eigenlijk ook niet.

Nu, ik onthoud vooral uw bereidheid, minister, om dat verder te onderzoeken, zodat we meer in de diepte kunnen kijken waar de afhankelijkheid ligt, welke impact die heeft op het mentaal welzijn van jongeren, hoe we jongeren en ook ouderen verder kunnen empoweren, of helpen om op een bewuste manier om te gaan met sociale media. En inderdaad, om van de hele problematiek van de e-inclusie – de digitale kloof die er helaas nog is, zowel voor jongeren als voor ouderen – nog veel meer werk te maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over het VRT-beleid met betrekking tot het verhogen van de schermaanwezigheid van mensen met een handicap – 1977 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Mijn vraag gaat over het verhogen van de schermaanwezigheid van mensen met een beperking. Ik heb daarover op 20 oktober 2022 al een gelijkaardige vraag gesteld aan de minister. Toen verduidelijkte u dat de VRT in uitvoering van de beheersovereenkomst bezig is met het verhogen van de schermaanwezigheid van mensen met een beperking. De aanleiding voor mijn vraag was de oproep van comedian William Boeva om in de media werk te maken van echte representatie van mensen met een beperking op basis van hun talenten zodat zij ook rolmodellen kunnen zijn. Hij vroeg zich met andere woorden af wanneer er programma's met hen worden gemaakt in plaats van over hen. Wij voegden daaraan toe: wanneer kan iemand met een beperking bijvoorbeeld het VRT-journaal of het weerbericht presenteren?

De VRT kondigde vorige week aan wie de nieuwe weervrouw zal worden in opvolging van Frank Deboosere, die met pensioen is gegaan, jammer genoeg. We waren allemaal fan van Frank Deboosere. De nieuwe weervrouw is dan wel een vrouw, heel goed, maar geen persoon met een beperking, waar zij natuurlijk ook niets aan kan doen. Los daarvan, ongeveer op hetzelfde moment, maakte VTM dan weer bekend dat zij als co-presentator van een nieuw sportprogramma over de Special Olympics gekozen hebben voor een atleet met een beperking. G-sporter Gilles Dupont wordt zo de eerste presentator met een beperking op de Vlaamse televisie.

In de huidige beheersovereenkomst engageert de openbare omroep zich om mensen meer inclusief te tonen. De schermaanwezigheid van mensen met een handicap moet tegen 2025 van 1,5 procent naar 2 procent verhogen volgens de beheersovereenkomst. U antwoordde in oktober het volgende: "De VRT is zich bewust dat ze nog stappen vooruit moet zetten. Mensen met een handicap moeten soms in beeld komen om wie ze zijn en om de competenties die ze hebben. In die zin is de

vraag om een schermgezicht te hebben van een persoon met een handicap in een functie als nieuwslezer of iemand die het weerbericht brengt of een andere belangrijke functie op televisie, een absoluut belangrijk punt. Ik reken erop dat het traject dat de VRT aan het voeren is om in 2023 iemand met een beperking in beeld te brengen, resultaten zal opleveren. Het is natuurlijk geen resultaatsverbintenis. Je moet natuurlijk de beste figuur naar voren brengen, maar ik reken erop dat de VRT stappen vooruitzet." U zei ook nog dat het voor u een belangrijke prioriteit is waarvan u weet dat dit voor de VRT zelf ook het geval is.

Minister ik wil u daarover een opvolgingsvraag stellen. Welke concrete stappen heeft de VRT sinds oktober 2022 gezet om in 2023 een schermgezicht te hebben met een beperking? Welke concrete stappen heeft de VRT gezet om de 20 procent personen van de Vlaamse bevolking die een beperking heeft, op een meer inclusieve manier te tonen in haar programma's?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega Brouwers, dit is een thema dat ik belangrijk vind. In november vorig jaar heb ik een debat ondersteund van Hart voor Handicap over de zichtbaarheid van personen met een beperking in de Vlaamse samenleving en de rol van de media ter zake. In dat debat waren ook de VRT en DPG aanwezig. De VRT gaf toen al aan dat ze liever spreken over mensen met een dragende rol, eerder dan schermgezichten. Het is dan natuurlijk niet alleen op televisie, maar bijvoorbeeld ook op de radio. DPG gaf in het debat aan op korte termijn werk te willen maken van een schermgezicht met een beperking, wat inderdaad recent is gebleken met de komst van de nieuwe presentator Gilles Dupont.

Er zijn drie concrete stappen van de VRT die worden verdergezet. Ten eerste toont de VRT in verschillende programma's hoe personen met een beperking in het leven staan. Op die manier wil de VRT iedereen informeren over hoe hun leven anders verloopt en ingevuld wordt. 'Durf te vragen' is daar een goed voorbeeld van. In dat programma kwamen al mensen met autisme, mensen met dwerggroei, mensen in een rolstoel, mensen met een niet-aangeboren hersenletsel en mensen met een psychische kwetsbaarheid aan bod. In 'Iedereen beroemd' zagen we in de rubriek 'Hoe dan wel' rolstoelgebruikers en doven en slechthorenden vertellen over hun eigen ervaringen. In Pano onderzocht men inclusief onderwijs bij ons en in het buitenland.

Ten tweede nemen personen met een beperking ook vaak een niet-dragende rol op in het aanbod. Over de vele programma's heen zien we mensen met een beperking als deelnemer, gast, geïnterviewde ... Denk daarbij aan de deelname van personen met een beperking in verschillende programma's zoals 'Iedereen beroemd', 'Het grote onbekende' en 'Een jaar gratis' of als expert in duidingsprogramma's zoals 'Laat', het laatavondjournaal.

Ten derde is er het inzetten van personen met een beperking in een dragende rol of als schermgezicht. Karolien Debecker bijvoorbeeld is al jaren actief bij VRT-radio en is op dit moment het gezicht van Radio 2-programma's zoals 'Wijs'. VRT werkte het afgelopen jaar aan trajecten voor mensen met een handicap in significante rollen. Ze hebben daar heel hard rond gewerkt.

In de zoektocht naar dragende rollen voor personen met een beperking, heeft de omroep al veel verschillende spelers gecontacteerd. De VRT zoekt daarbij naar mensen die in een dragende rol van een programma passen. Dat kan gaan om een presentatierol maar ook om andere dragende rollen zoals sidekicks op de radio, co-hosts, vaste columnisten, experts en dergelijke meer. Uiteraard telkens vanuit hun expertise of talenten.

Er zijn momenteel enkele sporen lopende richting mogelijke opdrachten voor personen met een beperking in een dragende rol. Hierover kan de VRT momenteel nog niets publiek maken. Dat zijn natuurlijk trajecten die heel wat voorbereiding vragen en ze willen die mensen op een goede manier laten starten. Maar ik reken er ook op dat de VRT dat op een ernstige manier zal doen, met de bedoeling om op korte termijn ook personen met een handicap in een dragende rol in hun programma's te hebben. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Het is duidelijk dat er in verschillende programma's wel aandacht is voor mensen met een handicap. Dat hebt u uitvoerig toegelicht. Anderzijds zijn mensen met een dragende rol wel iets anders dan een schermgezicht. We weten allemaal dat dat laatste visueel meer impact heeft. Maar goed, we zullen de sporen die de VRT nu aan het lopen is, met veel belangstelling afwachten en uitkijken naar wat daar uit komt. Ik denk dat er in dit debat toch een verschil is tussen radio en televisie. Ik hoop dat er tenminste iets van komt, maar ik vind het eigenlijk een beetje een gemiste kans voor een publieke omroep en dat zij zich in deze een beetje laten voorbijsteken door DPG, in dit geval met VTM. Het zou hen wakker moeten schudden om nog meer hun best te doen, maar ik heb geen verdere vragen. Minister, alleszins dank u wel om hen verder aan te porren om daar verder werk van te maken.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Ik wil collega Brouwers ondersteunen in het laatste wat zij gezegd heeft en haar terechte vraag. Ik denk dat de VRT al meer dan twee jaar aangeeft bezig te zijn met de zoektocht naar een schermgezicht met een beperking. Ik vind het natuurlijk fantastisch voor DPG – en voor onze samenleving – dat zij er nu in slagen om een schermgezicht met een beperking op het scherm te brengen. Ik vind het jammer dat de VRT zich hier – exact in dezelfde bewoording – laat voorbijsteken. Ze mogen de zoektocht zeker niet opgeven. BBC heeft al jaren een weervrouw met een beperking. We kijken er met z'n allen naar uit dat de VRT hier snel werk van maakt, in het belang van een inclusieve Vlaamse samenleving.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Ik sluit me aan bij jullie opmerkingen. Ik vind ook dat ze een kans gemist hebben en ik reken erop dat ze een versnelling hoger zullen schakelen.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Dat is heel goed gezegd, minister. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de update van de stimuleringsregeling voor productie van audiovisuele werken – 1986 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Er is al veel inkt gevloeid over het thema van mijn vraag en over wat de minister momenteel op tafel heeft gelegd.

Om een divers aanbod in de audiovisuele productiesector te garanderen, ontwikkelde de overheid al vele jaren een stimuleringsregeling voor de audiovisuele sector. Die verplicht dienstenverdelers om financieel bij te dragen aan nieuwe tv-producties, met als doel om van de mediasector een sterke economische sector in Vlaanderen te maken, om de leefbaarheid van het omroepbestel in Vlaanderen de nodige stimulansen te geven en om de kwaliteit en de diversiteit van de Vlaamse programmamakers en audiovisuele producenten te stimuleren.

Voor die financiële bijdrage kunnen de dienstenverdelers kiezen tussen een bijdrage aan het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF)/Mediafonds, of deze vergoeding zelf investeren in een of meerdere coproducties. Deze regeling is onder voormalig Vlaams minister van Media Ingrid Lieten in 2014 tot stand gekomen voor kabel- en dienstenverdelers, wel met de bepaling dat het in het VAF/Mediafonds moest worden gestort. Onder druk van Europa is dat later bijgesteld. Onder minister Gatz werd deze regeling in 2019 uitgebreid naar OTT-spelers (over the top content), iets waar we vanuit alle fracties grote voorstander van waren en hebben toegejuicht.

U besliste, minister, tot een nieuwe update van de investeringsverplichting/stimuleringsregel – ‘what’s in a name’. Op 17 maart 2023 werd op de ministerraad van de Vlaamse Regering het voorontwerp van decreet voor een nieuwe regeling voor de stimulering van de productie van audiovisuele werken goedgekeurd. Het betreft een actualisatie van de bestaande investeringsverplichting voor particuliere omroeporganisaties die niet-lineaire televisiediensten aanbieden én van de stimuleringsregeling voor dienstenverdelers. Daarnaast is er ook een aanvulling van de verplichting tot deelname van aanbieders van videoplatformdiensten aan de productie van audiovisuele werken, wat uiteraard een goede zaak is.

Internetaanbieders worden met deze stimuleringsregeling helaas niet gevat. Dat is merkwaardig. Uit de pas verschenen Digimeter, waar we het daarnet over hadden, blijkt dat 29 procent van de 25 tot 34-jarigen geen kabelabonnement meer heeft. Online platformen als VRT MAX, Go Play, VTM Go, Streamz, Netflix, Disney+, enzovoort, vervullen, eventueel samen met een kabelabonnement, hun kijkbehoeften en wensen. Te verwachten is dat het aantal mensen die hun kabelabonnement stopzetten ten voordele van een volledig internetabonnement, elk jaar groter zal worden. Door de internetaanbieders niet te vatten in de update van de stimuleringsregeling, zullen er hierdoor noodzakelijke budgetten voor de audiovisuele sector gemist worden, daar moeten we echt niet aan twifelen. Daarnaast zorgt deze nieuwe regeling ervoor dat 40 procent van de bijdrage nu mag worden besteed aan producties van niet-onafhankelijke productiehuisen, wat ook op dat vlak meer marge geeft aan diegenen die moeten bijdragen, namelijk om te beslissen waar ze in bijdragen.

Ik heb de volgende vragen voor u, minister.

Waarom kiest u er expliciet voor om in deze actualisatie van de stimuleringsregeling de internetdienstenaanbieders niet te verplichten bij te dragen tot de productie van de content?

Op welke manier wilt u de kleiner wordende bijdrage van telecombedrijven voor audiovisuele producties compenseren? Ze is wel verhoogd, maar als we zien dat mensen kabelabonnementen vaarwel zeggen, dreigen we daar met een probleem te zitten.

Waarom kiest de minister ervoor om toe te staan dat voortaan 40 procent van de bijdrage kan worden besteed aan producties van niet-onafhankelijke productiehuisen, wat in de praktijk betekent dat dit voor sommige telecombedrijven gewoon een broekzak-vestzakoperatie wordt?

Minister, op welke manier wilt u de investeringsplicht voor videoplatformen, zoals YouTube, maar bijvoorbeeld ook TikTok – waar ik begrepen heb dat u er nog geen contact mee hebt – concreet afdwingen?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega Segers, ik zal uiteraard antwoorden op uw vragen, maar het dossier zal hier ook nog uitgebreid aan bod komen op het moment dat het ontwerp van decreet wordt behandeld, waarbij we in detail zullen kunnen ingaan op de verschillende elementen. Ik heb er de afgelopen jaren veel vragen over gekregen. Ik denk dat het ook collega Vandaele was die er een tweetal keer een vraag over heeft gesteld. Vanwege de complexiteit van het dossier en de vele tegenstrijdige belangen, heb ik voldoende tijd genomen om tot een evenwichtig voorstel te komen.

Het voorstel dat nu voorligt, dat zo snel mogelijk ook naar hier komt, vormt naar mijn inschatting een evenwichtig geheel, waarin de belangen, aspiraties en bezorgdheden van de verschillende stakeholders zoveel mogelijk met elkaar worden verzoend. Daarbij worden verschillende vernieuwingen tegen elkaar afgewogen, met als resultaat dat de totale bijdrage voor de Vlaamse audiovisuele sector aanzienlijk stijgt.

De vraag om internetdienstenaanbieders te laten bijdragen, wordt natuurlijk ingegeven door de 'cord cutting'-trend. Die trend wordt in het nieuwe voorstel ondervangen. Er is bewust voor gekozen om daarbij de klemtoon te leggen op de platformen – de platformtheorie – waarbij we gaan kijken wat er allemaal gebeurt via het internet, en diegenen een bijdrage laten betalen die ook effectief een aanbod van audiovisuele diensten hebben. Dat is de logica. We leggen de klemtoon in de eerste plaats dus op de streamingplatformen.

Met de Digimeter van 2022 kan een gestage toename van het aantal cord cutters worden geïdentificeerd. Actueel heeft 10 procent van de Vlamingen zijn traditionele televisieabonnement opgezegd. Zogenaamde cord cutters consumeren meer via streamingplatformen, die meer zullen bijdragen. De bijdrage van de particuliere organisaties die niet-lineaire televisiediensten aanbieden, wordt ook opgetrokken. Bovendien – en dat is niet onbelangrijk – worden ook bepaalde uitsluitingsdrempels geschrapt. De huidige regeling voor stimulering van de audiovisuele sector doet elke speler slechts één keer bijdragen. Van dit principe wordt in de voorliggende regeling van de stimuleringsregeling afgestapt. Dienstenverdelers en particuliere organisaties die niet-lineaire televisiediensten aanbieden, moeten voortaan bijdragen op basis van de rol die zij vervullen in het medialandschap. Hierdoor zullen bijvoorbeeld Telenet en Proximus toch moeten bijdragen als particuliere omroeporganisaties, die niet-lineaire televisiediensten aanbieden, hetgeen vandaag niet op die manier het geval is.

Zoals ik zei is dat een van de redenen. De andere reden is dat we de bijdrage substantieel verhogen, in feite verdubbelen. De bijdrage stijgt van het niet-geïndexeerde bedrag van 1,3 naar 3 euro per abonnee. En wat de niet-lineaire omroeporganisaties en de video servicing platformen – waar ik nog op terugkom – betreft, gaan we van de bestaande 2 procent op een omzet van 15 miljoen euro, 3 procent op het vlak van een omzet tussen de 15 en 30 miljoen euro, en 4 procent – dus een verdubbeling – boven de 30 miljoen euro. Daar is dus een heel substantiële verhoging van de bijdrage.

Tot slot worden in de nieuwe stimuleringsregeling ook aanbieders van videoplatformdiensten onderworpen aan de verplichting tot betaling van de financiële bijdrage op een omzet in Vlaanderen. Videoplatformdiensten bieden audiovisuele inhoud aan, die in toenemende mate wordt geraadpleegd door het algemeen publiek, en met name door jongeren. Deze videoplatformdiensten genereren net als

dienstverleners en particuliere omroeporganisaties die niet-lineaire televisiediensten aanbieden, inkomsten door audiovisuele producties ter beschikking te stellen aan kijkers in ons taalgebied, maar investeren op geen enkele manier in de productie van lokale content op het vlak van audiovisuele producties. Daarom is het gerechtvaardigd om ook de aanbieders van die videosharing platforms (VSP's) te onderwerpen aan een stimuleringsregeling.

Jullie hebben waarschijnlijk gezien dat ik vorige week in Silicon Valley was. Ik was daar voornamelijk voor de GDC, de Game Developers Conference, maar we hebben daar ook verschillende sociale mediaspelers gesproken, waaronder Meta, Google en YouTube. Om het zacht uit te drukken zijn ze niet verheugd over mijn initiatief. Ze hebben allerhande bezwaren ter zake, wat ook aangeeft dat dit geen detail is. Het gaat wel degelijk over stevige bedragen, waardoor de investering in productie, televisie, en in dit voorstel ook film, ook zal verhogen.

De toepassing van de stimuleringsregeling op die VSP's zal worden gehandhaafd door de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM), zoals ook bij de huidige verplichting het geval is. Met toepassing van het voorgestelde artikel 188/2 van het Mediadecreet geldt voor elk van de investeerders, en dus ook voor de aanbieders van videoplatformdiensten, dat wanneer zij niet meewerken aan de stimuleringsregeling en bijvoorbeeld geen keuze maken voor wat betreft de vorm van deelname aan de productie van audiovisuele werken, ze geacht worden gekozen te hebben voor een deelname aan de productie van audiovisuele werken door middel van een jaarlijkse forfaitaire bijdrage van 6 miljoen euro aan het Vlaams Audiovisueel Fonds. Als ze dus niets doen, gaan ze 6 miljoen euro betalen.

De Vlaamse Regulator voor de Media zal gebruikmaken van de geijkte procedures om deze bijdrage te innen. Ik las in een krantenartikel dat bijvoorbeeld TikTok moeilijk bereikbaar is, en dus mogelijk niet zal betalen. Daar zullen we keihard in zijn. Dat zullen we niet tolereren. We hebben in het Mediadecreet ook de middelen om daartegen op te treden. Ik verwijs naar het ontworpen artikel 228/7bis van het Mediadecreet, dat in een bijkomende sanctie voorziet die de VRM kan opleggen bij de niet-naleving van de stimuleringsregeling door de aanbieders van videoplatformdiensten, namelijk het bevel de activiteiten als videoplatformdiensten te schorsen of stop te zetten. Laat ons heel duidelijk zijn: als TikTok of een andere organisatie zich niet houdt aan deze verplichting, zullen we ze eruit halen.

We hebben natuurlijk nog een heel traject te gaan. We hebben het traject bij de Europese Unie. We hebben de Raad van State. Dit moet zeker nog worden opgevolgd. Vanuit Silicon Valley zegt men dat we niet bevoegd zijn en dat dit niet wettig is. We zullen dat allemaal bekijken en zullen uiteraard de wettigheid van ons decreet onderbouwen. We gaan geen illegale dingen doen. Dat spreekt voor zich. Dat is een rode draad doorheen heel het mediabeleid. We zijn wel overtuigd dat dit een belangrijke stap is.

Het klopt dat de mogelijkheid gecreëerd wordt om op basis van de stimuleringsregeling te investeren in producties van afhankelijke producenten. In de vraagstelling van collega Segers leek gesuggereerd te worden dat 40 procent van de verplichte bijdrage zou kunnen toekomen aan een afhankelijk productiehuis van de investeerder die de bijdrage levert. Dat klopt niet. Het blijft altijd mogelijk om voor 100 procent te investeren in onafhankelijke productiehuisen, maar daarnaast wordt de mogelijkheid gecreëerd om ook in afhankelijke productiehuisen te investeren. Dat gaat dan om 40 procent van de bijdragen in het kader van de stimuleringsregeling. Maar van die 40 procent – en dat is toch belangrijk – mag slechts 60 procent gaan naar afhankelijke productiehuisen die afhankelijk zijn van de investeerder in kwestie zelf. Dan kom je niet op 40 procent, maar op 24 procent dat naar de eigen verbonden onderneming moet gaan.

Ik was – ik zeg dat in alle eerlijkheid – zeer verrast door de reactie van de Vlaamse Onafhankelijke Film & Televisie Producenten (VOFTP). We hebben een zeer intens traject met hen gelopen om hierover te spreken. Uiteraard zijn ze het niet eens met alles wat wij voorstellen of vinden ze niet alles fantastisch. Dat spreekt voor zich. Wij moeten echter niet alleen denken aan de belangen van VOFTP; we moeten ook rekening houden met andere actoren. Sowieso is het zo dat de bijdrage naar onafhankelijke producenten fors vooruit zal gaan. Het is ook juist dat er geïnvesteerd zal kunnen worden in afhankelijke producenten. Dit maakt deel uit van het evenwicht dat we hier vooropstellen.

Los daarvan, en of u dat nu goed vindt of niet, zal naar onafhankelijke producenten een substantieel hoger bedrag gaan. Het is louter wiskunde: we gaan ongeveer naar een verdubbeling van de bijdragen voor de dienstenverleners. Als je vandaag 100 euro betaalt, zul je morgen 200 euro betalen, en daarvan kan 40 procent naar afhankelijken gaan en 24 procent naar eigen afhankelijken. Dat is nog altijd minder dan de voorziene toename op het vlak van de dienstenverleners.

Dan heb ik het nog niet gehad over de stijging voor de niet-lineaire omroepen. Die gaat via een getrap systeem van 2 procent richting 4 procent. Ik heb het dan ook nog niet gehad over de videosharing platforms die ook worden opgenomen in dit systeem. Ik kan vandaag moeilijk inschatten hoeveel extra miljoenen er naar dit systeem zal gaan, omdat we geen zicht hebben op de omzet van al die videosharing platforms in Vlaanderen. We hebben daar vandaag geen overzicht van, en ook voor de andere is het moeilijk voorspelbaar. Alleszins gaat om een zeer substantiële stijging. Met andere woorden, voor de productiesector is dit een zeer goede zaak, een uitstekende zaak. Ik begrijp dat men opmerkingen heeft en men het niet over alles eens is. Het tegendeel zou verwonderen.

Ik wilde duidelijk stellen dat dit een grote stap vooruit is. Ik hoop dat we door de verschillende adviesstappen en de Europese procedures heen kunnen geraken.

Het is belangrijk om op te merken dat de definitie van de producent waarmee samengewerkt moet worden in het kader van de stimuleringsregeling ook strenger is dan de definitie van onafhankelijke producent in het kader van de quotaverplichting. In het kader van de quota wordt de afhankelijkheid alleen bepaald ten opzichte van de televisieomroeporganisaties.

In het kader van de stimuleringsregeling wordt de onafhankelijkheid bepaald ten opzichte van de investeerders zoals die opgesomd zijn in het mediadecreet. Het gaat dan over dienstverleners zoals Telenet, aanbieders van videoplatformdiensten en particuliere omroeporganisaties die niet-lineaire diensten aanbieden.

Tot slot, als laatste punt wens ik nog mee te geven dat het voorstel een evaluatie voorziet die decretaal wordt vastgelegd. Die evaluatie maakt het mogelijk om bijvoorbeeld de cord cutting trend heel nauw op te volgen, ook met het type producties waarin wordt geïnvesteerd, bijvoorbeeld bij een eigen productiehuis of bij andere productiehuizen enzovoort. En het laat uiteraard ook toe, wanneer die evaluatie dat noodzaakt, om wijzigingen door te voeren. Dus dat is ook niet onbelangrijk.

Ik denk dat we vandaag moeilijk kunnen voorspellen wat de evolutie de komende jaren zal zijn. Het zal ook wat afhangen van de effectieve opbrengst van al die maatregelen. We gaan het ook nauwgezet opvolgen en dat is ook van in het begin zo bepaald.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dank u wel, minister. U hebt veel geantwoord. Er blijven natuurlijk nog heel veel vragen open en ik heb zelf nog heel veel vragen. Ik kijk

uiteraard uit naar uw ontwerp van decreet. U weet ook – enfin, de collega's weten dat ook – dat we vanuit Vooruit een resolutie hebben ingediend hieromtrent die ik toch wel graag besproken zou zien, ook met hoorzittingen van alle belanghebbende partijen.

Minister, u kunt niet ontkennen dat er heel veel onrust bestaat over uw voorontwerp van decreet in de hele brede sector: bij de Vlaamse Onafhankelijke Film & Televisie Producenten, bij het VAF, en ook bij de VRT. Ik wil ingaan op een paar essentiële punten.

U zegt dat de platformtheorie allemaal goed en wel is, u zegt dat de platformen onze ingang worden. Dat is één mogelijke visie op de realiteit. Een andere mogelijke visie op de realiteit is dat u zegt dat iedereen – elke speler die op de een of andere manier winst maakt bij audiovisuele content die wordt aangeboden – op dezelfde manier moet worden behandeld en op dezelfde manier moet bijdragen. Vandaag is dat voor de internetproviders niet zo. Dus voor mij blijft dat de allerbelangrijkste vraag: waarom zijn die internetproviders niet gevat?

Ik weet niet of u de afgelopen weken de campagne hebt gezien van Mobile Vikings? Die zijn momenteel echt massaal aan het adverteren naar jongeren om aan cord cutting te doen, om hun kabelabonnement te schrappen en om een supersterk internetabonnement te nemen. Want natuurlijk is dat alles wat jonge mensen en binnenkort ook de volgende generaties nodig hebben: een sterk internetabonnement volstaat voor al die platformen die dan uiteraard ook moeten bijdragen.

Minister, het is dus een goede zaak dat u zegt dat u die platformen ook gaat laten bijdragen, maar de vraag zal zijn hoe het met die afdwingbaarheid zit. Want u maakt zich nu sterk dat u TikTok ook zult kunnen dwingen om bij te dragen, en dat u ze anders zult bannen. We gaan het allemaal moeten zien. Hoe snel gaat u dat kunnen afdwingen? Mijn eerste vraag is alvast hoever u daarin staat.

Mijn belangrijkste probleem is dat u die internetserviceproviders niet onder deze zaak vat. Ik weet dat Telenet zegt dat ze al betalen, dat ze betalen via hun kabelabonnees. U geeft zelf het fenomeen van cord-cutting aan. We hebben de cijfers van de Digimeter gezien: als meer mensen aan cord-cutting gaan doen en hun triple pack of quadruple pack gaan opzeggen en alleen nog hun internetabonnement behouden, dan mag u die bedragen verhogen.

Maar dat betekent in de realiteit dat er steeds minder zal worden bijgedragen. Dus dat is een eerste heel belangrijke zaak, die ik niet begrijp. Ik weet dat u heel goed luistert naar de DPG's en de Telenets, maar dat is een zaak die ik niet begrijp. Als u zegt dat er een level playing field moet zijn, dat u iedereen op dezelfde manier in een evenwichtig akkoord gaat bereiken, dat alle spelers moeten bijdragen op dezelfde manier, dan is dat vandaag niet het geval.

En natuurlijk, minister, de situatie van vandaag is een andere dan die van een week geleden, toen we vernomen hebben dat Telenet vanaf nu 100 procent in Amerikaanse handen is. Dat verandert het speelveld wel echt volledig. En u zult er ook niet naast gekeken hebben dat de voltallige raad van bestuur van het VAF hieromtrent vandaag in de krant een opiniestuk heeft gepubliceerd waar ze heel wat bezorgdheden uiten. Die vallen eigenlijk ook samen met de bezorgdheden die wij vanuit Vooruit hebben en die ook betrekking hebben op ten eerste het feit dat de internetproviders niet bijdragen, ten tweede op het feit dat Telenet volledig in Amerikaanse handen is, en ten derde op uw bepaling, waarmee u nu toelaat dat 40 procent – u zegt het is maar een calculatie, het is maar 24 procent – mogelijk moet worden bijdragen in hetzelfde bedrijf. Als u zegt dat ze nog altijd 100 procent mogen besteden aan producties van bedrijven waar ze niet mee verbonden zijn, is dat wishful thinking.

Vier of vijf jaar geleden, toen onder druk van Europa de regeling werd losgelaten dat het bedrag volledig in het Mediafonds moest worden gestort, heb ik daar al voor gewaarschuwd. Minister Gatz had toen ook gezegd: "Kijk maar naar Telenet, zij hadden dat jaar" – ik denk dat het 2019 was – "geïnvesteed in de VRT, in DPG, in SBS". Maar al twee jaar lang investeert Telenet in geen enkele productie van de VRT. Dat is de realiteit.

Dus je kunt zeggen dat je ze voor 100 procent kunt toelaten. Ze mogen nog altijd 100 procent investeren in producties die niet van eigen bedrijven zijn, maar de realiteit zal anders zijn. Dat weet u even goed als ik. Men gaat natuurlijk investeren in de producties van eigen bedrijven.

Het feit dat ook Telenet nu 100 procent in Amerikaanse handen is, roept heel wat bijkomende vragen op die ook in het opiniestuk van het VAF zijn opgenomen. Wie mag die toegenomen middelen gebruiken? Wat gebeurt er met de intellectuele eigendomsrechten? Wie trekt er uiteindelijk aan de touwtjes? Dus er blijven ongelofelijk veel vragen over.

Minister, ik weet dat het moeilijk is geweest om binnen de regering over dit voorontwerp al een akkoord te hebben. Maar ik zou willen vragen om gas terug te nemen. Neem ook onze resolutie en de bevindingen uit onze resolutie mee, en hopelijk ook de hoorzittingen die we gaan organiseren. Ga opnieuw aan tafel met alle partijen en neem de ongerustheid weg, want met wat er nu voorligt, zegt iedereen tegen mij dan men beter gebleven was bij hoe het vandaag is, want wat nu voorligt is niet beter.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister, u hebt al heel wat huiswerk gekregen en ik hoop dat ik met evenveel vuur de tussenkomst van de heer Meremans tot u kan laten geworden. Maar Dendermonde heeft geroepen, en dan is Marius niet meer te houden.

De voorzitter: Moet dat in het verslag worden opgenomen?

Manuela Van Werde (N-VA): Ja, absoluut. Dat moet.

We hebben altijd gezegd dat de nieuwe stimuleringsregeling in de eerste plaats de Vlaamse productiesector en zijn werknemers ten goede moet komen. Daar zijn we het allemaal over eens, absoluut. Maar ik denk dat we ook moeten opletten dat we de deur niet openzetten voor consolidatie van mediagroepen ten koste van onafhankelijke producenten.

De mogelijkheden voor film – dat is een andere vraag – zijn ingeschreven, maar we vragen ons gewoon af waarom die op 50 procent blijven hangen, want het is toch niet relevant of een productiehuis en een crew nu voor een film of een serie werken? Vroeger was er nog een strikt onderscheid. Een film was cinema en een serie was televisie, maar dat gaat niet meer op. Het landschap verandert snel. Dat heeft collega Segers met veel vuur aangehaald. Ook de verhoudingen tussen de spelers veranderen natuurlijk. Zoals collega Segers zei, is er bijna geen onderscheid meer tussen een telecomprovider, een zender, een platform en een productiehuis. Ze heeft ook gewezen op de casus van Liberty Global, dat binnenkort Telenet zal overnemen.

Wij zijn heel benieuwd naar de opmerkingen van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC). We hopen ook dat die duidelijker zullen zijn dan hun opmerkingen bij uw visienota.

Het zou ook kunnen dat de Europese Commissie nog heel wat opmerkingen heeft, want in Nederland is er een nieuwe stimuleringsregeling in opmaak, en daar

maakte de Commissie voorbehoud bij de exclusieve focus op de Nederlandse sector. Ze lijkt zelfs aan te raden om ook Europese producenten toe te laten, conform de discussie over de taxshelter voor games die hier op federaal niveau is gevoerd. Met andere woorden, het is bijna zo dat de realiteit die nieuwe regeling inhaalt voordat ze geprint is. We vermoeden dat er waarschijnlijk nog wel wat zaken moeten worden verfijnd voordat we die ter stemming kunnen voorleggen.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): De bedenkingen zullen bij de Raad van State wellicht ook gemaakt worden. Minister, u zegt dat de focus moet liggen op het audiovisuele aanbod en de partijen die daar vooral inkomsten mee genereren. Inderdaad, de YouTubes van vandaag genereren daar inkomsten mee, maar die worden niet geïmpacteerd door deze nieuwe regeling, als ik het goed begrijp. *(Opmerkingen van minister Benjamin Dalle)*

Ah, sorry. Mijn excuses

Dan kom ik tot mijn bijkomende vraag. Over het fenomeen van de cordcutters lees ik in het rapport van imec dat het een toenemend aantal is, maar ik laat mij influisteren bij de regionale omroepen, die heel afhankelijk zijn van die cordcutters, of juist niet, dat er over het aantal mensen die een kabel hebben in het kader van hun businessmodel, vandaag geen nominale cijfers zijn. Wij lezen in het imec-rapport die procentuele daling, maar we zouden graag een zicht hebben op de nominale cijfers van het aantal abonnees dat er nog is bij de Telenets, de Oranges en andere diensten en verdelers. Die zijn tot nader order niet voorhanden. Minister, hebt u daar zicht op? Kan men ons die cijfers laten geworden?

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Misschien laat ik het eerst nog even verstaan dat ik het bijzonder eigenaardig vind dat de intendant van een Vlaams fonds – dat is een Vlaams fonds, dat is geen belangenbehartiger – opiniestukken schrijft. Opinies zijn vrij, maar ik weet niet of de posities op die manier altijd voor de toekomst goed worden gezet. Ik vind het dus heel eigenaardig dat hij dat doet. We zullen hem daar persoonlijk over aanspreken.

Anderzijds zou hij zeer tevreden moeten zijn dat, in tegenstelling tot het vorige, nu ook het Filmfonds zal meegenieten. Vroeger was dat enkel het luik Mediafonds van het VAF, nu is dat ook het luik Filmfonds, dat trouwens onder de bevoegdheid van de minister van Cultuur valt. We moeten alles dus toch een beetje in perspectief zien. Dit is echt een evenwichtig voorontwerp, waaraan misschien hier en daar nog zaken zullen moeten worden aangepast; dat zullen we zien. Wat de Raad van State zegt, wat Europa zegt, wat de SARC zegt, dat zullen we wel zien, maar het is evenwichtig. Vanaf het moment dat je daar veel aan gaat beginnen te sleutelen, dreigt het kaartenhuisje in elkaar te vallen en hebben we misschien niets.

Wat ik vooral onthoud uit de uiteenzetting van de minister, is dat er een substantiële stijging zal zijn van de bijdragen van allerlei spelers. Internetproviders worden daar trouwens niet van uitgesloten, zij zullen voor een stuk ook zaken moeten bijdragen. Dat gaat toch over – horen wij in de sector – 15 à 20 miljoen euro. Zeggen wij daar dan neen tegen? Want als dit voorontwerp niet zou doorgaan, dan blijven we in het oude systeem hangen. Over hoeveel gaat het daar? Ik denk lang niet zoveel.

Die internetproviders zijn er natuurlijk niet alleen om films en dergelijke af te spelen. Ik gebruik mijn internet nog altijd in de eerste plaats om te werken, om zaken op te zoeken, en voor het telewerk dat nu zo sterk is ingeburgerd, daar dient

dat ook allemaal voor. Ik vind dus dat je alles in een evenwicht moet zien. Ik ben heel benieuwd naar het uiteindelijke ontwerp dat hier zal komen, maar ik vind dat er hier wel zeer kritisch wordt gedaan nog voordat we alles heel correct hebben kunnen nalezen, en nog voor we de volledige uitleg per artikel hebben gekregen.

Ik vind het bovendien een kwalijke zaak dat het reglement hier ooit is veranderd, maar ik heb het mee gestemd, ik moet dus naar mijzelf kijken. In de eerste periode dat ik hier in het Vlaams Parlement zat, was er een reglement dat je eigenlijk over voorontwerpen van decreet geen vragen om uitleg stelt. Dat is eigenlijk 'not done', wij doen dat niet. *(Opmerkingen van Katia Segers)*

Omdat dat achteraf hier volledig kan worden besproken, omdat je ook het spel van de adviezen in een zekere onafhankelijkheid moet kunnen laten spelen. Ik vind niet dat dergelijke vragen hier nu al thuishoren. Laten we die discussie verder voeren als ze gevoerd moet worden, als het ontwerp hier op tafel ligt. Dan zullen we zien of er nog zaken in zitten die misschien licht gecorrigeerd moeten worden. Maar ik vrees dat, als je daar te veel aan gaat beginnen te sleutelen, je niks overhoudt. En wat ik hoor, gaat toch wel over heel veel miljoenen euro's. Gaan we die niet gunnen aan deze sector, dan is dat maar de verantwoordelijkheid van degenen die dat niet willen goedkeuren, maar dat zal niet met ons zijn.

Meyrem Almaci (Groen): Het debat over het decreet dat we nog niet hebben, is al half geopend. Ik ga zelf nog even aansluiten. Het probleem is dat we op zulke momenten niet de tijd hebben om diep in te gaan op het een en ander, maar er zijn wel een aantal zaken die ik wil zeggen.

Ten eerste is het reglement het reglement. We kunnen met elkaar dus heel veel en heel hartstochtelijk van gedachten wisselen, maar het is er ook gekomen uit een democratische bescherming. Je kunt natuurlijk heel lang iets in voorontwerp houden, en zo'n discussie, die relevant is, heel lang tegenhouden. Het mes snijdt dus aan twee kanten, en ik ga daar verder geen oordeel over doen. Vandaag is het gewoon iets wat kan, en dus ook moet worden toegelaten. Dat is geen ideologisch oordeel, dat is gewoon het oordeel van een lange democratische discussie in dit gremium.

Wat de vraag betreft of er een resolutie mag worden ingediend: ja dat mag perfect. Volgens artikel 26.2 uit het reglement kan dat perfect samen met het voorontwerp, met dank aan mijn secretaris, die mij altijd schitterend en direct op het juiste kan wijzen. Het zijn terechte vragen, en terechte vragen die ook een antwoord verdienen.

Maar nu ga ik wel een ideologische tussenkomst houden. Op het moment dat er een heel bijzonder document is van de SARC waarin verschillende posities worden aangegeven, op het moment dat de VOFTP toch wel heel kritisch zijn geweest in de pers, op het moment dat er een opiniestuk is van het VAF dat gedekt is door de voltallige raad van bestuur – dat zijn mensen waar elke partij toch wel toegang toe heeft, en die toch wel unisono zeggen dat zij een bepaald signaal willen uitzenden – op het moment dat er een overname is geweest door een Amerikaanse speler van een van de kroonjuwelen in Vlaanderen, als op zo'n moment niet wordt nagedacht of we nu niet te voortvarend zijn, en we geen rekening moeten houden met al die signalen, dan denk ik dat we met een probleem zitten.

Ik denk dat vanuit het parlement eender welke parlementair ziet, los van de democratische of ideologische positie, als er zoveel alarmsignalen zo expliciet worden gegeven, dat er ofwel in het proces iets verkeerd is gegaan, ofwel in het resultaat. Ik deel de intentieverklaring van dit decreet, ik deel het creëren van een level playing field en ervoor zorgen dat er meer lokale content komt. Maar het debat is of dit de beste manier is. Met wat ik tot nu toe heb gelezen, maak ik mij daar ernstige zorgen over.

Minister, zonder hier heel lang en heel diep op in te gaan – daarvoor is er ook niet voldoende tijd –, heb ik een heel eenvoudige vraag. En ik kan coulanter zijn voor mezelf, als voorzitter, ik ga dat dus ook doen. De vraag is of aan de originele intentie van het regeerakkoord vandaag wel nog wordt voldaan, en of het misschien niet beter is om even te temporiseren, en of er in een dergelijke context – en dan heb ik het nog maar over de zakelijke kant van die overname, over de manier waarop die is gebeurd, en op welk moment op de beurs die is gebeurd – hier en daar wel wat vragen te stellen zijn. Is het dan opportuun om gewoon door te gaan zonder om te kijken?

Los van het feit of het gaat over een verschil van meningen en dat u nu eenmaal een knoop moet doorhakken, weet ik niet wat dat betekent met de verhoudingen in het werkveld. Dan is dat wel een heel expliciete vraag die ik vandaag wil stellen. We kunnen gewoon voortdoen, en niet omkijken, maar ik maak mij zeer ernstige zorgen. Ook omdat ik hier een aantal vragen heb gehoord, onder andere rond de 'cord cutting', waar ik mij ook gewoon bij aansluit. Ik ben dus bijzonder bezorgd, niet alleen over signalen die worden gegeven, maar ook over de richting die wordt uitgegaan.

Ten slotte, naast de vraag over temporisering, heb ik ook een vraag over benchmarking. Hoe zit het met de rest van Europa? Hoe zit het met de keuzes die daar worden gemaakt? Waar bevinden wij ons daartussen? Dat is op z'n minst even belangrijk, omdat het ook gaat over sectoren en spelers die internationaal actief zijn, en niet alleen op het Europese niveau. Door de overname van Telenet door Liberty hebben we dat meteen ook gezien. Dan is er de vraag hoeveel procent je aan je eigen dochters mag geven om lokale content te maken. Al die dingen hangen natuurlijk wel samen. Dat is mijn tweede vraag: of u wel echt kunt werken aan die benchmarking, hoe die is gebeurd in het kader van dit dossier. De rest zal ik houden voor een diepgaande bespreking.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega Almaci heeft net verwezen naar het regeerakkoord, dat stelt dat wij moeten zorgen voor een update en de regeling van dienstenverleners in lijn moeten brengen met de niet-lineaire spelers. Wij gaan een stap verder en zorgen voor extra financiering van de sector, wat niet voorzien was in het regeerakkoord. De uitbreiding van het toepassingsgebied was ook niet voorzien, noch naar de internetproviders, noch naar de video sharing platforms. Maar we doen dat dus wel. Dus we voeren het regeerakkoord niet alleen uit, maar gaan ook een stap verder om een extra financiering te voorzien.

Collega Almaci heeft verwezen naar een drietal standpunten of publicaties. Ten eerste is er het advies van de SARC. Ik nodig iedereen uit om hun advies te herlezen en op die basis een regeling uit te werken. Dat is volstrekt onmogelijk, want het is een opsomming van de verschillende belangen. Wij hebben het grondig gelezen en het was geen verrassing. We hebben ook al die spelers uitgebreid gesproken en gemerkt dat er heel uiteenlopende belangen zijn. Als minister van Media, vertrek ik natuurlijk van de belangen van de productiesector en de televisieomroeporganisaties – niet-lineaire omroeporganisaties behoren trouwens ook tot mijn bevoegdheid. Maar ook dienstenverleners die op zich niet mijn directe verantwoordelijkheid zijn, zijn belangrijke spelers in het ecosysteem.

In verband met de internetproviders: in deze fase van de cord-cutting hanteren wij als intellectuele logica de platformtheorie, omdat daar ook de audiovisuele producties worden getoond. Dat kan veranderen natuurlijk, want er is een evaluatie voorzien. Het is niet via een e-mailtje of een Teamsvergadering, maar wel via de videoplatformen en de niet-lineaire omroepen dat je dat ziet. Het zijn zij die tot dubbel zoveel zullen betalen. Volgens mij is dat op dat vlak coherent. Bovendien

moet je ook kijken naar de impact op die organisaties, of het nu een Amerikaans of een Belgisch bedrijf is. Als ik alleen naar Telenet kijk, is het moeilijk om vandaag te zeggen wat precies de impact zal zijn van deze hervorming, maar door de verhoging, in combinatie met de uitsluitingscategorieën die beperkt worden, gaat het zeker om een verdubbeling en mogelijk een verdrievoudiging van hun bijdrage. Zij gaan dus substantieel extra betalen. Je kunt zeggen dat ze nog meer moeten betalen – en dan niet alleen Telenet, maar ook Proximus en Orange –, maar wij dachten dit een redelijk goed evenwicht was.

Bovendien gaan die video sharing platforms, waarvan de bekendste Youtube, Instagram en dergelijke zijn, voor de eerste keer bijdragen. Die zijn kwaad op ons en ze willen allemaal vanuit Londen en Silicon Valley voor de eerste keer in de geschiedenis met mij spreken, omdat ze gaan moeten betalen. We zouden de eerste zijn om hen op die manier te laten bijdragen en ik hoop dat alles de juridische toets doorstaat in Europa. We hebben goede argumenten om dat te doen. Evident wordt het niet, maar wij gaan ervan uit dat dat moet lukken.

Er is ook verwezen naar het standpunt van VOFTP. Nogmaals, ik ben zeer verrast door hun standpunt. Ik weet dat zij bepaalde zaken liever anders hadden gezien, maar de bijdrage voor de onafhankelijke producenten die zij vertegenwoordigen, gaat substantieel vooruit. Het klopt dat een deel van die toename ook naar afhankelijke producenten zal gaan, maar eerlijk gezegd vind ik als minister van Media een aantal van die afhankelijke producenten ook zeer waardevol voor ons medialandschap. Die maken trouwens uitstekende producties en dragen bij aan de diversiteit van ons productielandschap. Ik sta voor een productiesector waar kleine en grote onafhankelijke spelers co-existeren met grote en kleine spelers, die deel uitmaken van nationale en internationale netwerken. Ik denk dat een stuk consolidatie en een stuk onafhankelijkheid, een goede manier is om aan de media-gebruiker uiteindelijk het beste aanbod te geven. In die zin ben ik inderdaad zeer verrast door wat VOFTP in de media heeft gebracht. Ik nodig hen ook uit om, wanneer het decreet er is, dit in detail te bekijken, net zoals de impact op die organisaties die zij vertegenwoordigen.

Ik zal niet ingaan op het opiniestuk van de intendant van het VAF. Ik heb hem ook gesproken. Er zitten heel wat onnauwkeurigheden in dat opiniestuk. Ik denk niet dat het nodig is om dat in detail te bespreken. Ik vind het jammer dat het zo negatief wordt geduid. Wat ik natuurlijk wel deel, is de bezorgdheid in een internationale context dat onze lokale sector goed kan overleven.

Wat Telenet betreft, wil ik toch ook een aantal overwegingen meegeven. Voor mij is het niet zo dat wij nu een Vlaams bedrijf hebben dat Amerikaans wordt. Telenet is voor mij vanaf het begin van mijn mandaat als minister een Amerikaans bedrijf: 60 procent Liberty Global. Minderheidsaandeelhouders zijn verschillende Vlaamse aandeelhouders, die tussen haakjes niet noodzakelijk de belangen van de Vlaamse Regering behartigen, want dat is ook hun taak niet. Dat zijn private aandeelhouders die al dan niet in Vlaanderen gevestigd zijn. De intentie is nu inderdaad om dat volledig in handen van Liberty Global te brengen. Kleine filosofische bedenking: ik ben vorige week naar de Verenigde Staten gegaan, naar San Francisco, eigenlijk om één iets te doen en dat is onze Vlaamse gamingsector in de verf zetten in de hoop dat Amerikaanse bedrijven uit Silicon Valley zullen samenwerken met onze gamingbedrijven én zullen investeren in Vlaanderen.

Collega's, ik denk dat het goed is als Amerikaanse bedrijven hun middelen, hun kapitaal willen investeren in Vlaanderen. Op zich vind ik dat een goede zaak. Ik vind dat nogal merkwaardig, diegenen die zeggen: "Oh nee, die monsters uit de Verenigde Staten komen dat hier overnemen en er zal ook winst naar Amerika vloeien." Als wij met Vlaams geld bijvoorbeeld investeren in het buitenland, zegt men meestal dat je Vlaams geld maar beter niet in het buitenland steekt. Men

denkt dan niet dat er misschien dividenden komen die je dan ook kunt innen. Ik vind dat wij daar soms een heel provincialistische benadering in hebben. Je moet zeker behoedzaam zijn, want dergelijke buitenlandse bedrijven nemen niet altijd de belangen van het lokale gebied op een goede manier ter harte. Trouwens, dat is ook soms zo voor Vlaamse bedrijven, maar goed. Op zich denk ik wel dat we niet negatief moeten staan ten aanzien van buitenlandse investeringen, integendeel. Ik ben die Amerikaanse bedrijven dankbaar dat zij onze markt zien als een interessante mediamarkt waarin zij ook kunnen investeren. Wij hebben natuurlijk contact gehad met de top van Telenet. Zij hebben aangegeven dat ze ook continuïteit nastreven wat betreft hun investeringen in lokale content. Bedrijven als Woestijnvis en Caviar leveren een zeer belangrijke bijdrage aan ons Vlaams medialandschap, onze Vlaamse producties. Ik hoop en reken erop dat dat in de toekomst nog het geval kan zijn. Trouwens, verschillende Vlaamse productiehuisen zijn vandaag ook in buitenlandse handen en doen fantastisch werk. Ik denk bijvoorbeeld aan Eyeworks, eigendom van Warner Bros en dus Amerikaans. Ik las in een krant dit weekend dat het geld van onze investeringsverplichting naar de Verenigde Staten gaat gaan. Ik vind dat een beetje een absurde redenering, alsof je zou zeggen dat het geld van de VRT voor 'Thuis' naar Amerika gaat. Eyeworks is een Amerikaanse vennootschap, dochter van Warner Bros, die Vlaamse content maakt, ja, en er zit Amerikaans kapitaal in. Goede zaak, denk ik, dat er Amerikaans kapitaal wordt geïnvesteerd in een Vlaamse productie, naast VRT-geld dat uiteraard naar een Vlaamse productie gaat.

'Het verhaal van Vlaanderen', is dat een Vlaamse productie? Ik denk het wel. Wij hebben het erover gehad in deze commissie, het word gemaakt door het productiehuis De Mensen, dochter van TF1, een grote Franse groep. Gaan we nu zeggen dat het geld van de Vlaamse Regering naar Frankrijk gaat? Als ik De Standaard dit weekend las, zou ik dat bijna beginnen te denken. Het is natuurlijk een absurde redenering. Onze regels zijn ook glashelder: het geld van de investeringsverplichting gaat natuurlijk niet naar buitenlandse moederbedrijven, maar gaat naar Vlaamse producties. Dat is zoals het is ingeschreven en ook in de toekomst ingeschreven zal zijn.

Dus ja, we moeten zeker behoedzaam zijn. Dat is absoluut een terechte zorg, we moeten dat nauwgezet opvolgen. Ik ben wel benieuwd naar de concrete voorstellen om dat nauwgezet op te volgen: altijd interessant om te waarschuwen voor bepaalde zaken, nog interessanter is om concrete voorstellen te doen. We gaan het zeker opvolgen, maar laat ons dit debat op een genuanceerde manier voeren en laat ons vooral niet vervallen in Vlaams provincialisme.

Collega Van Werde, u hebt verwezen naar de investering in film. Het is inderdaad zo dat we daar voorzien hebben in een plafond voor investeringen in de film. Waarom is dat zo? Dat komt vanuit de oorsprong van de investeringsverplichting, die er gekomen is om bijkomend aan het mediafonds binnen het VAF, extra middelen te voorzien voor audiovisuele producties buiten film. Het is de eerste keer dat we het ook openstellen voor film, ook wel om de zorgen in de audiovisuele productiesector buiten film, wat veilig te stellen. Ik heb daarom gezegd dat het maximum de helft is. Dat is de reden. Ik denk ook dat het deel kan uitmaken van de evaluatie, hoe het evolueert, op welke manier dat gezien moet worden.

Collega Slootmans, zoals ik zei is ook YouTube gevat door de uitbreiding naar de videosharingplatformen. U stelde ook de vraag hoe het zit met nominale cijfers, buiten de percentages, wat cord-cutting betreft. Ik heb daar hier geen cijfers van, maar men zegt mij wel dat het makkelijk na te gaan is in jaarverslagen van de betrokken bedrijven. Zij publiceren de nominale cijfers wel.

Ik denk dat ik daarmee de meeste vragen beantwoord heb, maar kijk ernaar uit om dit verder in detail met jullie te bespreken. Ik heb collega Segers als laatste

horen zeggen dat iedereen met wie zij spreekt, zegt dat ze liever niets hebben dan dit. Ik zou dan eerlijk gezegd wel graag weten over wie het gaat. Want om even namen te noemen, kan ik me inbeelden dat Telenet zegt dat ze liever niets hebben, dan dit. Daar ben ik zelfs zeer zeker van. Maar in de productiesector zal het ten goede komen aan onafhankelijke en afhankelijke producenten. U knikt van neen, maar het is pure wiskunde. Ik begrijp dus zelfs niet hoe u daarbij komt. Dit is dus absoluut niet het geval. We hebben de vraag gesteld, en het is in ieder geval nuttig en zinvol, voor zowel onafhankelijke als afhankelijke producenten. Ik weet eerlijk gezegd dus niet waar u dat vandaan haalt.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Ik zal proberen.

De voorzitter: U zult moeten.

Katia Segers (Vooruit): Ook voor ons bij Vooruit is het principe om die investeringsverplichting – noem het stimuleringsregeling – te updaten, een goede zaak. Dat moest gebeuren en stond ook in het regeerakkoord. Alleen had het volgens ons veel beter gekund. U zegt dat u vertrekt vanuit de idee van evenwicht. Iedereen in het ecosysteem die winst maakt, geld verdient, aan audiovisuele content, moet daar op een gelijke en evenwichtige manier aan bijdragen. Met wat er vandaag voorligt, is dat niet het geval, want de internetproviders zijn hierin niet gevat.

Als het gaat over de discussie waarom we ze zouden moeten vatten, is het argument dat u en collega Brouwers hanteren – en ik weet dat ook Telenet het hanteert – dat jullie kijken naar platformen. Ja, maar hoe kijken we naar die platformen? Via onze internettoegang. De internetproviders bouwen de snelwegen waarop wij surfen. En ze doen daar gigantische investeringen in, dat klopt volledig, dat volg ik volledig. Kijk maar naar Proximus, dat Fiberklaar aan het uitrollen is. Telenet is zijn glasvezelkabelnetwerk ook aan het uitrollen. Maar we betalen daar ook voor, en in het geval van Fiberklaar en Proximus zul je, eens het voor je trottoir ligt, een duurder abonnement betalen.

Collega Brouwers zegt dat het 'not done' is dat je over een voorontwerp van een decreet een vraag mag stellen. Ten eerste heb ik gezien dat het twee keer op de agenda van de Vlaamse Regering gestaan heeft, en eraf gehaald is. Ten tweede is er nu een goedkeuring, maar die heeft heel wat deining veroorzaakt, bij de VOFTP, verschillende experts, en inderdaad ook het VAF, waar een hele raad van bestuur, inclusief zijn voorzitter, zegt dat ze met heel wat vragen zitten. Ten derde wisten we op dat moment nog niet dat Telenet voortaan 100 procent een Amerikaans bedrijf zou worden. Dat is toch een gamechanger. En als u zegt dat dat niet zo is, moet dat toch eens van dichtbij onderzocht worden. Ten vierde geef ik hiermee gewoon een voorzet op onze resolutie, die we al enkele weken geleden hebben ingediend. Ik heb ze ook opgestuurd, minister. *(Opmerkingen van minister Benjamin Dalle)*

Hoezo, daar staat niets in? Ik denk het niet. De cruciale vraag over wat we doen met die internetproviders, staat er wel heel duidelijk in, en ook waarom we dat moeten doen.

Dan heb ik nog een paar zaken.

U hebt het over onafhankelijke en afhankelijke productiehuisen. Ik denk dat we daar een betere definitie nodig hebben. En u geeft het voorbeeld van Eyeworks. Wel, het gaat niet over de vraag naar onafhankelijk versus afhankelijk. Het gaat over de vraag of je jezelf kunt bedienen. Want dat is wat we in de praktijk gaan zien. Eyeworks heeft bijvoorbeeld vandaag geen investeerder in haar eigen groepen, waardoor dat zou kunnen.

Ten tweede zegt u dat het 15 à 20 miljoen euro extra gaat opleveren. Ten eerste wil ik daarvan graag de berekening zien. Ik wil graag zien hoe u hebt gerekend om aan die 15 à 20 miljoen euro te komen. Pas dan gaat u ons ervan kunnen overtuigen. En ten tweede, als de internetproviders erbij betrokken waren geweest, zou het nog een ander plaatje opleveren, en dat zou pas echt een substantiële injectie kunnen betekenen in onze Vlaamse audiovisuele productiesector.

Dus, collega's, ik doe graag deze oproep. Laat ons die hoorzittingen organiseren. Laat ons die resolutie bespreken. En laat ons hopen dat de minister van zijn kant ook met alle spelers de gesprekken gaat voeren, om in het uiteindelijke ontwerp van decreet te bereiken dat alle verzuchtingen die vandaag nog leven, meegenomen kunnen worden. En dan kunt u zeker op ons rekenen voor een constructieve samenwerking.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over het mentale welzijn van jongeren – 2052 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, we hebben het vandaag al veel gehad over Media, maar het leek me toch het goede moment om het over Jeugd en jongeren te hebben. Daar is helaas een goede reden voor, namelijk het recente advies van de Vlaamse Jeugdraad rond het mentaal welzijn bij jongeren. Ik heb collega Crevits daar deze week ook de nodige vragen over gesteld, maar het is een gezamenlijke opdracht voor de Vlaamse Regering. Zeker aan u als coördinerend minister inzake kinder- en jongerenrechten, dacht ik dat het van belang was om dit voor te schotelen.

De toestand is hopeloos, maar we kunnen het ons niet permitteren om de hoop op te geven. Dat is de tonaliteit van het nieuwe advies van de Vlaamse Jeugdraad rond mentaal welzijn. Volgens de Jeugdraad kan de sector van de geestelijke gezondheidszorg de instroom van jongeren die met zichzelf worstelen, niet meer aan. Een overbevroegde sector – en dat is niet nieuw – kan onmogelijk voldoende snel en adequaat hulp bieden, waardoor problematieken steeds complexer worden, en de hulpverlening in latere fases dus ook steeds intensiever moet worden. Zo belanden we in een niet te stoppen neerwaartse spiraal, een hopeloze toestand.

Maar u en wij in de commissie kennen de Vlaamse Jeugdraad. Zij kiezen er toch altijd voor om niet bij de pakken te blijven zitten, om te proberen vol te houden. Twee sleutelbegrippen die zij in hun advies daarvoor aanbrengen, zijn 'preventie' en 'vroegdetectie', concepten en begrippen die we in deze commissie, maar zeker ook in de commissie Welzijn, kennen en waar al heel lang over gesproken wordt. De Jeugdraad drukt in haar advies een sterk geloof in de OverKop-huizen, een aanbod dat momenteel wordt uitgebreid maar nog lang niet fijnmazig genoeg is om alle Vlaamse jongeren een nabije en laagdrempelige inlooplek te bieden.

Wat vandaag wel al heel wat fijnmaziger is, is het jeugdwerk. En we kennen allemaal de kracht daarvan. Het gaat dan in de eerste instantie over jeugdhuisen, maar ook over klassieke maar ook de nieuwe vormen van jeugdwerk, ook de zelforganisaties. Dat zijn plekken waar jongeren kunnen en durven thuiskomen, vanuit allerlei contexten en met allerlei problematieken en uitdagingen. Ik wil er nu allerminst voor pleiten om van dat jeugdwerk – u weet dat we er allemaal gevoelig aan zijn – een niet-therapeutische plek te maken, en te instrumentaliseren.

We moeten wel de antennes van jeugdwerkers naar mentaal welzijn kunnen aanwenden, hen wellicht aanscherpen om signalen op te pikken en vooral door te verwijzen om voldoende ondersteuning te voorzien.

Het komt er dan inderdaad op aan hen daarin te vormen, en er vooral voor te zorgen dat de zaken hen niet boven het hoofd groeien. Hun initiële opdracht, ook en vooral het zorgen voor een waardevolle tijd voor kinderen en jongeren, mag niet ondergesneeuwd geraken.

Daarom heb ik hier een aantal vragen bij.

Hoe reageert u op het advies van de Jeugdraad?

Welke mogelijkheden ziet u zelf vanuit uw bevoegdheid Jeugd om bij te dragen aan mentaal welzijn van jongeren? Welke extra inspanningen wilt u gaan doen?

Welke wisselwerking ziet u hierbij met het breder jeugdwerk? Welke ondersteuning kunt u hun bieden om mee een rol te spelen in preventie en vroegdetectie van mentale problemen, zonder de essentie van hun werk daarbij ondergeschikt te maken?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Bedankt, collega Vaneeckhout, voor de vraag.

Ik vind het ten eerste een zeer goede zaak dat de Vlaamse Jeugdraad gekozen heeft voor dit thema. Ook tijdens corona hebben we gemerkt dat er, naast een aantal andere prioriteiten, eigenlijk twee topprioriteiten waren voor de jongeren: fysieke ruimte en het mentaal welbevinden. Het zijn toevallig – of eigenlijk niet toevallig – ook twee prioriteiten binnen het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP).

Ik stel ook vast dat de Vlaamse Jeugdraad een lang en sterk traject heeft doorlopen rond dit advies. Ze werken al jaren prioritair rond dit thema. Ook in 2017 formuleerden ze een advies over het psychisch welzijn. Vandaag vragen ze met dit advies opnieuw aandacht voor het mentaal welzijn van jongeren. Ze formuleren een aantal knelpunten en zetten de zaken op scherp. De focus van het advies richt zich vooral op de bevoegde ministers voor Volksgezondheid en Welzijn, respectievelijk Frank Vandenbroucke op federaal niveau en Hilde Crevits op Vlaams niveau. Maar het is natuurlijk ook de reden dat we het hebben besproken in de commissie Welzijn, onder meer als antwoord op uw vraag, collega Vaneeckhout.

Mijn kabinet en ikzelf zijn heel erg betrokken geweest bij de opmaak. Er is ook een gesprek geweest samen met hen en federaal collega-minister Vandenbroucke.

Wat de mogelijkheden betreft om bij te dragen tot dit thema vanuit Jeugd, is er natuurlijk de kracht van het jeugdwerk en daarnaast het transversale werk rond het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP). Mentaal welbevinden en de uitdagingen die genoemd zijn in het advies, maken deel uit van de eerste doelstelling van het JKP, maar ook doorheen het hele JKP is welbevinden een belangrijke rode draad.

Uit de tussentijdse rapportage van het JKP blijkt dat mijn collega-ministers al heel wat initiatieven hebben genomen in uitvoering van dat JKP. Ik denk aan: de uitrol van de kindreflex bij Welzijn, Gezondheid, Justitie en Handhaving; de OverKop-huizen bij Welzijn; de uitwerking van een kader en flowcharts over de aanpak van cyberpesten binnen de schoolcontext bij Onderwijs; het leertraject 'positief leefklimaat' in residentiële voorzieningen bij Welzijn; de aanpak van grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van kinderen en jongeren, een transversale doelstelling.

Daarnaast breng ik vanuit mijn coördinerende bevoegdheid voor kinderrechten signalen tot bij collega-ministers. Onder meer kan dit via de opmaak van de JoKER-toetsen (kind- en jongereneffectrapport). Zo werd recent op mijn uitdrukkelijke vraag een JoKER opgemaakt voor het ontwerp van decreet over het samenwerkingsakkoord met de federale overheid over slachtofferzorg.

Via Europese en internationale kinderrechtenfora bekijk ik welke beleidsinstrumenten ertoe kunnen bijdragen om mentaal welbevinden van kinderen en jongeren zowel vanuit een kinderrechtenperspectief als vanuit een welzijns- en zorgperspectief uitdrukkelijker te verankeren.

Ik heb ook al twee keer een ontmoeting gehad met de mensen van UNICEF, zowel vanuit België als op Europees niveau om te bekijken hoe we het Kinderrechtenverdrag op dit punt kunnen actualiseren, niet noodzakelijk door een formele amendering van het Kinderrechtenverdrag, omdat dat in de huidige context zeer moeilijk is, maar wel via 'side events' en 'side notes' om aan te geven dat de oorspronkelijke bepaling over gezondheid niet uitdrukkelijk alleen gaat over fysieke gezondheid, maar om die breed te interpreteren richting mentaal welzijn. Bij UNICEF hebben ze oren naar die argumentatie en zijn ze het eens met dat standpunt.

Ik kom tot de wisselwerking met het jeugdwerk. Het advies van de Vlaamse Jeugdraad gaat in op de ingeslagen weg die al een tijdje genomen is, die het jeugdwerk ondersteunt en daar ook impulsen aan geeft.

U zult het met mij eens zijn dat jeugdwerkers geen hulpverleners zijn en dat ook niet moeten zijn. Dat is een belangrijk uitgangspunt, dat relevant is om hier opnieuw te benadrukken. Jeugdwerk mag niet worden geïnstrumentaliseerd om andere doelen te bereiken of bepaalde beroepsgroepen te ontlasten of bij te staan. Dat lees ik ook in het advies van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) op het Jeugddecreeet. Zij zien een waardevolle preventieve rol voor het jeugdwerk maar vragen wel om te waken over de kern van het jeugdwerk.

Jeugdwerkers zijn belangrijke schakels, verbindingsfiguren, net omdat ze zo dicht bij kinderen en jongeren staan. Vele vrijwilligers zijn bovendien zelf vaak nog heel jonge personen.

Daar waar het advies jeugdwerk naar voren schuift, wordt er vooral gevraagd om de kracht en expertise van het jeugdwerk te erkennen als preventieve en proactieve kracht. Dit ligt in lijn met het advies van de SARC op het Jeugddecreeet. Ik ga volledig akkoord met dat punt.

Hoe zijn we daarmee aan de slag gegaan en gaan we daar al een tijdje mee aan de slag? Dat is door het jeugdbeleid de ondersteuning te geven die nodig is, zeker ten aanzien van de jeugdorganisaties en het jeugdwerk. We doen dat zowel structureel via de actualisering van wetgeving, met het Jeugddecreeet dat er zit aan te komen en dat morgen hopelijk voor een tweede keer wordt goedgekeurd door de Vlaamse Regering, en ook projectmatig en met financiële steun. Zo kan het jeugdwerk activiteiten aanbieden in de vrije tijd met het oog op ontspanning en ontwikkeling. Tegelijkertijd kunnen we zo vanuit de noden van kinderen en jongeren anticiperen op hulpvragen.

Daarnaast creëren we heel uitdrukkelijk bruggen met jeugdhulp. Dit verloopt projectmatig, bijvoorbeeld met het JKP-project 'Over Drempels', waar ik heel tevreden over ben en waar ten aanzien van de integrale jeugdzorg de toegang tot vrije tijd en het jeugdwerk wordt vergemakkelijkt. Maar ook daar heb ik oog voor structurele stappen, zoals het Jeugddecreeet en het aanmoedigen van samenwerking over de beleidsdomeinen heen, iets wat trouwens voor heel de Vlaamse overheid wat mij betreft een absolute prioriteit is. Het is iets wat ik al vaker heb

gezegd: de sectorale opdeling en de muurtjes tussen de sectoren is voor mij de grootste Vlaamse ziekte. Dat proberen we ook hier tegen te gaan. In een thema als mentaal welzijn is dat evident transversaal, en daar moeten we de muurtjes tussen vrije tijd, welzijn, sport, cultuur, onderwijs zoveel als mogelijk slopen. Het JKP-project 'Over Drempels' is daar een projectmatige illustratie van. In het Jeugd-decreet gaan we dat ook proberen in te vullen.

We hebben het daarnet gehad over de digitalisering, die natuurlijk een grote impact heeft op het welbevinden. Daar zal ik niet meer op in gaan. Maar dus om te besluiten, moet het duidelijk zijn dat werken aan mentaal welbevinden geen doel op zich is binnen het jeugdwerk. Wel is het een integraal deel van wat vrijetijdsbeleving voor kinderen en jongeren mogelijk maakt. Een kind of een jongere die voelt dat die erbij hoort, waarnaar geluisterd wordt, zal zich al gemakkelijker goed in zijn of haar vel voelen en ervaren dat het oké is om af en toe niet oké te zijn.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Dank u wel, minister, voor het antwoord.

We delen allemaal in deze commissie – en ik voel dat u dat ook doet – de ambitie en de urgentie rond het thema. Het was inderdaad ook een van de thema's in het JKP, dus in die zin was dat ook wel juist ingeschat van u maar ook van alle diensten en organisaties die meegewerkt hebben aan het JKP.

De realiteit is natuurlijk wel dat er ook na enkele jaren JKP een noodkreet wordt geuit, vorige week door de Vlaamse Jeugdraad, gisteren waren er andere zaken rond de crisisjeugdhulp die in de problemen komt. Het is natuurlijk niet omdat het in een plan staat en omdat het een gedeelde doelstelling is met een ambitie om daar ook echt het verschil in te maken, dat de resultaten helemaal zijn wat ze moeten zijn. En we kunnen moeilijk op basis van cijfers en indicaties aangeven dat het Vlaamse beleid van de voorbije jaren ervoor heeft gezorgd dat er, als het gaat over mentaal welzijn, echt een stap vooruit is gezet. Dat wil niet zeggen dat er geen inspanningen gebeuren in het beleid, het wil wel zeggen dat de resultaten er niet naar zijn en dat er dus echt een tandje bijgestoken moet worden.

Ik was recent nog in gesprek met mensen van TEJO. Ik was onlangs op een event van Roots, die de zelforganisaties in Vlaanderen een stukje overkoepelt en ondersteunt, en die ook aangaven dat het op sommige momenten echt niet houdbaar is. Je hoort dezelfde noodkreten uit het klassieke jeugdwerk, dus we zitten daar toch wel echt met een issue.

Daarom is er toch mijn vraag. Er is het initiatief van de OverKop-huizen, die op zich positief geadviseerd en geapprecieerd worden, ook vanuit de Vlaamse Jeugdraad. Er gebeuren toch heel veel inspanningen, maar ik vroeg me af of u nog kans ziet om daar toch de connectie tussen de OverKop-huizen en het jeugdwerk te versterken.

Op dit moment zijn OverKop-huizen laagdrempelige plekken waar kinderen en jongeren terecht moeten kunnen met eventuele problemen en ook doorverwezen kunnen worden naar meer gespecialiseerde hulpverlening. Je zou natuurlijk de logica ook kunnen omdraaien en ervoor zorgen dat die OverKop-huizen nog veel dichter, outreachender bij het jeugdwerk moeten staan, met alle nuances en met een niet-instrumentaliserend traject bij aangifte.

Daar zitten we dus helemaal op dezelfde lijn, maar hoe kan die connectie nog sneller worden gemaakt, ten eerste in die gebieden waar die OverKop-huizen zelf zijn? Maar er is ook een tweede vraag, en ik weet dat het sinds de laatste twee weken heel duidelijk is dat we de ambitie delen om ook in minder stedelijke gebieden in Vlaanderen dat soort aanbod uit te rollen. In mijn eigen regio zie ik

dat die OverKop-huizen in Kortrijk en in Brugge zitten, maar je zal maar eens een jongere zijn die 10, 15, 20 kilometer verder woont en die naar een OverKop-huis moet geraken met het openbaar vervoer, dat vaak nog ondermaats is om ter plaatse te geraken, en daar mensen aan te spreken.

Dus, op welke manier kunnen we die logica nog meer omdraaien en dat jeugdwerk als vindplek voor vroegdetectie en -preventie echt nog gaan versterken? Ziet u daar zelf nog mogelijkheden? Bent u bereid om met de Vlaamse Jeugdraad in overleg te gaan met De Ambrassade om te zien op welke manier dat nog versterkt kan worden, om daar samen met uw collega Crevits nog een duwtje aan te geven?

Dat is waar wij toch wel op aandringen, omdat ieder onderzoek uitwijst dat kinderen en jongeren, ook vandaag gemiddeld – en schrik niet van de cijfers – tien tot vijftien jaar wachten voor ze echt hulpverlening gaan zoeken. En we weten dat in die periode problematieken enorm verzwaren, en dat als ze ontstaan tussen 15 en 25 jaar, ze voor de rest van het leven meegedragen worden, dus we hebben er alle belang bij om het jeugdwerk als vindplek echt nog enorm te gaan versterken.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Ik wou de minister gewoon bijtreden. Over de kern van de zaak zijn we het uiteraard eens, dit is een problematiek die we met argusogen moeten volgen. Ik ben het ook met u eens dat jeugdwerk jeugdwerk moet blijven. Jeugdwerk mag ontspanning zijn en het is ook een mentale boost voor de geest als je gewoon kan ontspannen, dat is pure winst.

Er moet kennis van zaken zijn. De leiding die op het veld staat, moet weten hoe zij de groep moet organiseren, welke groep hij voor zich heeft, welke dynamiek er leeft in de groep, hoe de verhoudingen liggen. Leiding moet verantwoordelijkheid nemen, maar als er schrijnende gevallen aan de oppervlakte komen, moet ze ze ook kunnen doorverwijzen naar de juiste kanalen. Collega Vaneekhout heeft daarnet al voorbeelden aangehaald. Waar ik het niet echt mee eens ben zijn de voorbeelden die u aanhaalt, als er geen bus is. Digitale hulp kan tegenwoordig ook. Ik heb een vriendin met een dochter die echt wel problemen heeft en die krijgt digitale bijstand, in dit geval van een psychiater. Dat is ook nog altijd mogelijk, digitalisering is hier dan weer een zegen. Van Chiro- en Scoutsleiders kun je inderdaad geen psychologen en hulpverleners maken, maar dat is allicht niet waar u naartoe wil, collega Vaneekhout en minister.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord

Minister Benjamin Dalle: Om in te gaan op de vraag naar toegankelijkheid en zaken als OverKop-Huizen: we zijn bezig met een grote uitrol van OverKop-Huizen. Je merkt dat op heel veel plaatsen nauwe samenwerkingsverbanden bestaan met klassieke jeugdorganisaties of verenigingen. Als ik kijk in mijn eigen regio, in Brussel, is het de bovenlokale jeugdorganisatie BROEI die de OverKop-Huizen uitbouwt. Daar is het bijna per definitie het geval. Maar ook in andere regio's is dat zo. We gaan ook verder met die structurele verankering van die OverKop-Huizen en we willen dat op termijn op nog meer locaties uitrollen.

Een tweede punt is wat mij betreft nog belangrijker. De OverKop-Huizen zijn op een bepaald moment via het Rode Neuzen-initiatief binnengebracht. Dat heeft voordelen, maar ook nadelen. Het is geen heiligmakend concept. Via het bestaand aanbod aan jeugdorganisaties, met name de openjeugdwerkingen die meeste jeugdhuizen vandaag zijn, kan je ook veel doen. Je kunt het aanbod ontsluiten via jeugdwerkers en connecties met het lokaal sociaal beleid, het netwerk van hulpverleners dat daar aanwezig is, ook in de landelijke gemeenten.

Tot slot heeft collega Van Werde gelijk dat er mogelijkheden zijn, ook voor OverKop-Huizen, om dat digitaal netwerk te voorzien. Anderzijds is de laagdrempeligheid de kracht van dat jeugdwerk en die OverKop-Huizen, en maakt het dit niet noodzakelijk om een digitale vergadering aan te maken en dergelijke. In een opvolgtraject is het zeker mogelijk om dit mee te nemen.

Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat dit thema zeer belangrijk, prioritair is en dat het probleem nog niet volledig opgelost is, voor zover het al oplosbaar zou zijn. Deze ochtend was ik op de 25-jarige viering van Child Focus. Zij hebben een concept bedacht dat ik zeer goed vind. Zij hebben een concept dat iedereen een Max is, dat iedereen een vertrouwenspersoon is. Dit is natuurlijk de basis, je moet ervoor zorgen dat alle kinderen en jongeren een vertrouwenspersoon hebben met wie ze kunnen praten. Dat kunnen ouders zijn, dat kunnen vriendjes zijn, dat kunnen leraars zijn, dat kunnen jeugdwerkers zijn, dat kunnen mensen uit de buurt zijn. Dat is stap nummer één natuurlijk. Die persoon kan dan het aanspreekpunt integriteit (API) aanspreken, dat zijn de mensen die bevoegd zijn voor integriteit binnen de jeugdorganisatie die in contact staan met psychologen en die kunnen doorverwijzen en dergelijke meer. Dat is natuurlijk essentieel, dit is ook het meest dichte netwerk dat er is, en trouwens ook gratis. Het is belangrijk om die gespecialiseerde hulp toegankelijker te maken, ervoor zorgen dat je een vertrouwenspersoon hebt waar je met je eerste zorgen terecht kunt en die je eventueel ook kan doorverwijzen.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Afsluitend denk ik dat er ongelooflijk veel zaken worden opgestart van onderuit, ook vanuit het beleid, die proberen het verschil te maken. Ik moet alleen vaststellen dat uit de cijfers blijkt dat die doelstellingen niet gehaald worden. Er zullen wel altijd ergens problemen zijn, maar dat wil niet zeggen dat we ons moeten neerleggen bij een bijna epidemiologische situatie waar we vandaag in zitten als het gaat over mentaal welzijn.

Jeugdwerk moet in de eerste plaats fijne vrije tijd aanleveren voor kinderen en jongeren, en moet kinderen en jongeren helpen om zich sterk te ontwikkelen. Een cruciale voorwaarde is dat mentaal welzijn daar centraal in staat. Ik stel me wel de vraag hoe jongeren zich kunnen ontspannen of een fijne vrije tijd hebben als ze niet goed in hun vel zitten. Dat is een moeilijke combinatie. Het centraal stellen van mentaal welzijn in de hele samenleving heeft nog een hele omslag nodig.

Ik ben uiteraard ook geen tegenstander van digitale hulpverlening, die zeker een toegevoegde waarde heeft en soms zelfs volledig kan volstaan. Maar je ziet heel veel situaties waarbij jongeren nabijheid of fysiek contact nodig hebben of minstens 'blended care' nodig hebben, waarbij beide aspecten met elkaar verenigd worden.

Minister, het is niet de eerste keer dat we hierrond tussenkomen, het zal ook niet de laatste keer zijn. Ik denk dat we opnieuw een klein stapje gezet hebben naar nog meer aandacht en meer inspanningen om dit waar te maken en een goede rol van het jeugdwerk daarin.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.